

Uddrag af Konsistoriets Forhandlinger

1590—99.

Ved Holger Fr. Rørdam.

I første Bind af Ny kirkehist. Saml. S. 56—67 har jeg meddelt et Uddrag af det akademiske Konsistoriums Forhandlinger i Aarene 1590—99. Jeg antog dengang, at dette var alt, hvad der endnu var i Behold af Universitetets Forhandlinger i disse Aar; men senere er jeg kommen i Besiddelse af meget udførligere Uddrag af de nu tabte originale Acta Consistorii, og det er disse Uddrag, som her meddeles til Supplering af hvad der tidligere er bragt for Lyset i disse Samlinger. Der vil deri findes ikke faa ret mærkelige Oplysninger om kirkelige, sædelige og litterære Forhold, ikke at tale om det Lys, som derved kastes over Universitetets Historie i disse Aar. — Optegnelserne fra Aarene 1590—93 ere afskrevne af et Uddrag af Acta Consist., som Biskop Ludvig Harboe i sin Tid har gjort, hvilket tilligemed andre af hans haandskrevne Efterladenskaber nu gjemmes i Sjælands Bisperarkiv. Uddragene for Aarene 1594—99 ere hentede fra et Haandskrift, Konferensraad Werlauff ejer og som han velvillig har tilladt mig fri Brug af. Paa ganske faa Steder er dette suppleret ved et Uddrag af Acta Consistorii, som den flittige Litterator Chr. Brandt i sin Tid har gjort og som nu findes i et Miscellanbind i Kallske Saml. 517. 4. — Hvad der tidligere er trykt medtages selvfølgelig ikke paany paa dette Sted, men i det højeste gives for Sammenhængens Skyld en kort Henvisning.

1590.

Die 11. Junii. Magnificus Dn. Rector obtulit librum Synopsin historiæ Christi dominis professoribus dedicatum ab Isaaco Gronbeccio. Et cum de renumeratione aliquantum deliberassent, consenserunt in dandis daleris quatuordecim.

18. Julii. Rector proposuit de Johanne Stockelmanno, ipsum petere ab Universitate privilegium imprimendi. Responsum, Universitatem habere privilegium tantum super Typographo uno; qui cum sit jam Matthias Vinitor, non posse nunc conferri in alium, ipso adhuc vivente, id privilegium.

14. Novembris. Laurentii Benedicti Søn Benedictus havde stevnet M. Hans Rasmussen i Rette, som og mødte, og taledede hannem til for hvis Skade han havde haft af en Bog (notationes in Orationem Ciceronis pro Archia), som M. Hans havde kommet hannem til at prente, og siden blev forbuden at ikke maatte udgaa.

16. Decembris. Jussit Magnif. D. Rector D. Andreas Christierni inferri in Acta, datas esse ad Doct. Georgium Dybvadium literas a Doct. Petro Severini, in quibus Doct. Petrus significat, Conrado Norvegiano promissum esse in aula stipendium regium centum dalerorum in singulos annos, sed hac conditione, ut prius habeatur ratio Nicolai Svaningii, quod eo facilius posse fieri prædictus Dn. Doctor Petrus existimabat, quod prædictus Conradus operam suam per aliquot annos nobilissimo Tychoni Brahe addixerit. Porro ostendit Dn. Rector, eodem hoc die 16. Decembris, Magnificum et Generosum Dn. Arnoldum Huitfeldium fecisse Nicolai Svaningii mentionem coram Dominis Doctoribus Theologis, nimirum se proxima æstate tempore Comitiorum Kollingæ locutum esse cum Dn. Nicolao Kosio Cancellario de ipso; dixisse Dn. Nicolaum Kosium, se promisisse proximum stipendium, quod posset vacare, Nicolao Svaningio, et jussisse, ut Dn. Arn. Huitfeldius id perscriberet ad Academiam una cum aliis quibusdam de successione scilicet

futura post mortem M. Nicolai Scavenii. Verum id eo tempore incuria tum neglectum esse. Nunc autem id indicare prædictum Dn. Arn. Huitfeldium, et eundem promittere, effecturum se, ut Dn. Nicolans Kosius coram, cum advenerit, hujus rei mentionem faciat, si res ita tulerit.

1592.

Affiximus programma V. Novembris pro inchoandis lectionibus ad XIII. ejusdem, nam hactenus cessarant propter pestem.

Die 18. Novembris misit D. Andreas Kragius Decanus ejusmodi schedulam per famulum Christianum Leem:

S. Cupio in actis hodierni diei annotari, me propterea ad mandatum Rectoris non comparere, quod sæpius monuerim, concilia, in quibus deliberabitur de negotiis religionem et auctoritatem Academiæ concernentibus, non esse inter privatos parietes aut in gynæceis habenda, sed in loco talibus concionibus a magistratu prudenter destinato; præsertim cum id fiat contra consuetudinem in Academia, curiis et omnibus capitulis receptam. Et olim tales congressus privati magnum dabunt Academiæ malum. Si quis exemplis se excuset et hoc factum propugnet, is docet, se potius in negligentia perseveraturum, quam de honore Academiæ cogitaturum. Hæc tam ingenue ut significarem, svadet jusjurandum et munus publicum, quo fungor, cui etiam bonam partem in Academia regia fundatio committit. Vale.

Andreas Kragius, Dec.

Tum in conventu pomeridiano responsum scriptum exhibuit Magn. Rector (M. Joh. Sascridus):

Ad ea, quæ D. Andreas Kragius in acta referri voluit, ita respondeo: 1. Locum, in quem collegas nunc ægritudinis meæ causa convoco, non esse gynæceum, nec unquam, dum consuluimus ibi, conspectam vel mulierem vel ex domesticis meis personam ullam. 2. Neque consistorium sic alligatum esse consultationibus Professorum, ut nusquam alibi fieri possint, nam memini toto anno, quo Roskildensis

ille Martinus Scriba studiosorum futurus Oeconomus huc advenit, totum (exceptis lectoriis) collegium ibidem non fuisse congregatum, sed alibi semper, ubi locus a Rectore monstrabatur. 3. Dico meam quoque residentiam non minus quam domum collegii non esse Rectoris hoc anno tantum sed et Universitatis ipsius domum. (Forøvrigt undskyldte han sig vidtløftig med sin Sygdom og endte med: Hæc et a conservatoribus agnosci dijudicarique libenter patiar).

1593.

4. Aprilis. Lectæ literæ Regiæ de autoritate Rectoris in elemosynarios regios una cum Theologis et Decano.

Gallo cuidam concessum docere lingvam Gallicam et publice affigere pro ista lectione.

24. Aprilis. Respondit D. Nic. Cragius ad literas D. Thomæ, quibus voluit reddi Academiæ chartam illam contra se lectam in Consistorio. Deinde quum ipsum orarent reliqui professores, pollicitus est, se redditurum Magnifico Rectori eam partem istius chartulæ, in qua est manus notarii.

19. Maji. Venit in Consistorium nostrum M. D. Cancellarius, et quum egisset gratias, quod comparuissent professores juxta voluntatem ipsius, exposuit, nomine serenissimi Principis Christiani IV electi Regis: 1. Om den Uskikkelighed, licentia et petulantia, som findes iblandt Studenter, hvilke der skikkede sig som Baadsmænd, gjorde det, som utaaleligt og ulideligt var: at de maatte føre et godt Levned og ej være andre til Forargelse. 2. At de hørte sjelden Lectier, dog at Kongl. Maj.s Almissee var given dertil, at der skulde blive skikkelige og duelige Personer; item at der bliver en flittig Opsyn med dem, som nyde K. M.s Almissee, at de give andre et godt Exempel, som kommer her. 3. Om den Modvillighed mod Forstanderen og i andre Maader, saa man kan ikke koge dem tilmaade med Steg og andet saadant: at de ikke skulle bevise dem usømmelig mod Forstanderen, om de end ikke

kunne altid fange en Ret saa propert ud, som kan synes (!); at ingen skulde haandhæve dem i saadan Modvillighed mod Forstanderen eller andre, men at de straffes derfor, som tilbørligt er. Item addidit: Her er ingen Disciplin hos dem: De komme og Professores i Foragt med deres Uskikkelighed, som de ikke gjorde deres Officium. — Mente D. Georgius, at det maatte dem vel forelægges in proximo examine, at de i det ringeste skulde høre 4 Lectier om Dagen, quod magnopere approbavit Cancellarius. Item blev og talet, at Rector, Theologi og Decanus skulde gange derind hver 14de Dag eller hver ottende Dag. — Ac deinde pollicitus nobis omnia sua officia quatenus conservator Academiæ et omnibus modis, quibus posset, data manu singulis, egressus est.

5. Decembris. Befalede Theologi Oeconomo, at han skulde give Studenterne Flæsk efter gammel Sædvane, om han kunde faa Skippundet for 12 eller 14 Daler. Item at han hellere skulde holde en Pige mere, som kunde bløde Fisk og Kjød. Det skulde ham saa vel som Flæsket gøres godt i hans Regnskab.

Acta Academiæ Hafniensis

a die 28. Octobris Anno 1594 usque ad 23. Maji 1597.

L. Scavenio, Acad. Notario.

In nomine Patris, Filii et Spiritus Sancti.

1594.

6. Novembris. Præsentibus Professoribus omnibus, qui tum fuerunt: Rector Nic. Theophilus, Episcopus Pet. Vinstrupius, D. Joh. Slangendorpius, D. Georgius Dibvadius, D. Nicolaus Cragius, D. Andreas Lemvycus, D. Andreas Christiani, D. Andreas Kragius, D. Thomas Finchius, M. Joh. Aurifaber, M. Johannes Resenius Decanus, M. Ivarus Stubbæus.

Mogens Michelsen begjærede at lægge Sten paa hans Broders, M. Christiani Michaelii, Grav. Quod ipsi concessum

est hac conditione, at han skulde ikke lade andet derpaa udhugge end Bogstaver alene. Eidem repetenti literas, quæ erant in custodia universitatis, de curia M. Christiani, concessum est, modo ut fiat cum consensu M. Thomæ Canonici Lundensis. Item D. Nicol. Cragius protesterede, at de 10 Daler, M. Christiani Michaelii Arvinger fik, var sket uden hans Samtykke og i hans Fraværelse, og helst for han havde der noget i at sige.

De Bibliotheca conclusum est, eam L. Scavenio deinceps esse concedendam.

Silesio poetæ Martino Schwartzbach pro Carmine Professoribus donato 10 Joachimicos numerare jussus est quæstor.

4. Decembris. Lectæ sunt constitutiones novæ a M. Resenio conscriptæ Latine. Item aliæ D. Nic. Cragii Danice scriptæ. Atque hisce subscribendum censuerunt professores, qui affuerunt, præter D. Th. Finchium, id non facturum in præjudicium successorum, nisi prius id, quicquid est, approbatum fuerit a superiori magistratu. M. Joh. Resenius quoque tergiversatus est, ne irritas faceret et damnaret prorsus aliorum prædecessorum constitutiones veteres, quibus hæ novæ ex parte aliqua repugnare viderentur. — Conclusum, ut hæ Constitutiones Cragianæ ad singulos professores mitterentur, de quibus ita diligentius jam domi examinatis disputabitur ac statuatur convocatione proxima.

M. Joh. Resenius bød Professoribus paa M. Hans Aalborgs Vegne 8 Daler af det Kapel i Vor Frue Kirke. Nihil responsum.

1595.

11. Januarii. M. Johannes Resenius monstravit Dn. Professoribus Carmen quoddam Schwartzbachii, quod impressum cogitavit dedicare et offerre principi Christiano IV, si modo id voluntate professorum fieri posset. Responsum: Det er forbuden Professoribus at samtykke noget til

Trykken, som Prindsen skal dediceres. Sed si voluerit, scribat eleganter et ita principi offerat.

25. Januarii. Vidua relicta M. Christiani Michaelii suis litteris Rectori scriptis petit, at hun maatte nyde en Sagefald, som D. Nicol. Cragius har oppebaaret og hun formener sig med Rette at tilkomme. Responsum: Hendes Formyndere skal komme in Consistorium og beviser, at det er faldet i hendes anno gratiæ.

(M. Hans Rasmussens Sag med en Chymicus Germanicus, trykt i Minerva 1790 III, 295—6.)

1. Martii. Schwartzbach poeta petit exhibere Professoribus publice comediam studentes. Quod ipsi prorsus est denegatum, quia supremus conservator Academiæ est mortuus. Quia ex suggestu hoc bacchanaliorum tempore prohibentur studiosi larvati in plateis tumultuari. Vitia studiosorum publicantur. — M. Joh. Erasmus et L. Scavenius hoc de Schwartzbachio Olavo Martini consuli nunciarunt.

19. Martii. Proposuit Dn. Episcopus: En kunstig Bygmester er kommen, som byder til at rette og hjælpe Vor Frue Spir. Quærunt Consules urbis, om Professores vil det tilstede. Deliberandum est.

Item Dn. Episcopus indicavit, at Christoffer Valkendorf haver givet de to Boder, som før var kjøbt til Vor Frue Skole, til at købe Baltzer Bogførers Residens for til Skolemesteren.

31. Martii. Dn. Rector indicavit, Christianum Holchium intercedere pro quodam studioso Ægidio Ripensi, ut promoveatur ad stipendium regium. Et addidit And. Kragius, quod pater ejus M. Laurentius nuper libellum supplicem obtulerit de hac re proregibus, qui propterea miserunt secretarium ad Rectorem.

M. Resenius, urgens consuetudinem, procuravit mensam liberam pro novis baccalaureis. Adversati sunt Theologi. Re incerta discessum est.

2. Aprilis. Ægidio concedetur stipendium ea lege, ut prius hic edat specimen doctrinæ et profectus in studiis.

M. Olavo Brendero facienda est spes, ut stipendium obtineat proxime post Ægidium. Est enim aliquid tribuendum intercessioni proregum, et proinde Ægidii prior rati-habenda.

Nicolao Mørck denegatum est Testimonium Universitatis. Fuerat enim relegatus ad quinquennium, et vixdum præterierunt 3 anni.

19. Aprilis. Lectæ sunt litteræ Petri Munck, quibus intercedit pro Nicolao Mørck. Responsum: Concedetur ipsi testimonium, videlicet quod spem habeamus, fore ut inseruiat aliquando reipublicæ, deinde commendandus est bonis et doctis viris.

Rector skal lægge Joh. Aurifabro for, at han Torsdagen efter Paaske endelig gjør sit Regnskab paa Kirkens Vegne, eller forholde hannem Stipendium.

D. Petrus Severini spør, hvad han skal give for sin Datters Lejersted. Resp.: Professores sætter det til hans gode Vilje. Og da skal det vendes til Kapellets Bygning.

M. Ivarus klagede paa M. Hans Aalborg, at han ikke vilde føre hannem Grammaticam Avenarii herind, som han havde isinde at læse. Et noluit, cum tamen gaudeat privilegiis. Responsum: Tenetur hoc facere.

25. Aprilis. Dn. Episcopus petit nomine D. Nicolai Cragii de 100 Daler paa Rente, som Universitas fik for den øde Jord paa Rosengaarden. Responsum: Quidam ex Professoribus mente, der var noget under propter annum gratiæ, at han vilde have Haand i Hanke med Professoribus.

(Den 10de og 15de Maj forhandlede om Pressesagen mod M. Jon Jensen Kolding, om hvilken der andensteds skal meddeles udførligere Oplysninger.)

15. Maji. Studiosus Johannes Hafniensis prodiit cum famoso libello, et conquestus est, suum nomen traduci maxime. Quocirca petiit, ut posset se purgare publice scripto apologetico. Quod ipsi denegatum est.

7. Junii. D. Nicolaus Cragius indicavit, at Jørgen Rosenkrands klager, at Studiosi lod sig finde med Kort og

Terninger i Skuder og Kjældere ved Stranden. Conclusum: Studiosj sunt admonendi publice.

Proposuit M. D. Rector, D. Gellium petere decimas. D. Nicolaus Cragius begjærede Professorum Brev, Gud give ihvad de ville dømme hannem til, vil han aldrig anke derpaa, ihvordan de gjør det. 1. Hvad heller de ville gjøre det efter Fundatsen; 2. eller gjøre andre Constitutiones; 3. eller Professores vil give hannem en Bekjendelse, at de have det anset for godt, at han skulde miste Tienden.

Ad admonitionem de officio faciendo respondit D. Nicol. Cragius: Han fik sin Bestilling in Junio, og der staar udi, at han skal drage om i Riget og søge Documenta, og skal alligevel hos denne Bestilling være Professor. Fecit initium professionis suæ, atque ita circa Martini profectus est in Scaniam. Inde reversus conduxit quatuor scribarum operam, quibus adesse jugiter coactus est. Efter Jul haver han haft en tynd Helbred og har endnu, et invaletudo quemvis excusat. Ergo (dixit) vil man gjøre Universitetet Gavn, da skal begyndes paa flere end en fattig Mand. Men efterdi han en 8 eller 10 Uger endnu har med Hvælvingen at gjøre, begjærede han, at en anden ex Professoribus maatte læse for hannem saa længe. Quod concessit Dn. Episcopus et reliqui præter Decanum M. Joh. Resenium, qui censuit de hoc adeundos et consulendos Academiæ Conservatores. — Et D. Nicolaus: Si nolueritis hoc mihi concedere, vil jeg vel faa Raad til, at I skal gjøre det. Interea ipse faciem officium usque ad dies caniculares.

27. Junii. Lecta est intimatio Dibvadii, in qua videbatur perstringere professores quosdam. Misit ergo Rector, qui ipsum accerseret, ut pro se causam diceret. Verum is se excusavit, et noluit comparere.

Rectore D. Andrea Kragio.

4. Julii. Citatus Gabriel quidam Norvegianus, accusatus est a duobus civibus in vico violarum, ut qui illorum fenestras cum tribus aliis studiosis confregerit Vor Frue Aften.

9. Julii. Ostendit M. Joh. Resenius libellum famosum hic impressum adversus Martinum quendam Schwartzbachium. Conclusum: Inquirendum in autorem. Et statim advocatus est Johannes Stockelman, interrogatus respondit, at Burchart, en Apothekersvend, haver betalt Mads Vingaard derfor 5 Mk., og det haver hans Karl Hieronymus sagt, som den Tid var hos Mads Vingaard. Matthias ille vocatus confitebatur, M. Goclenium quendam Marpurgensem domesticum Nic. Theophili numerasse sibi pro labore pecuniam. Conclusum: Idem Goclenius accersendus citandus ad convocationem proximam. — Quæsivit item Episcopus a Matthia, hvem som havde set det, som han trykkede, cujus titulus est: Lutheri Propheti om den sidste Tid. Respondit: Hr. Jakob¹⁾ havde den korrigeret.

12. Julii. Christoffer Mogensen begjærer Bevilling og Samtykke af Professoribus at bygge M. Desiderii Hus ud til Kirkegaarden. Conclusum: Vil Desiderius selv forstrække Pendingene, da er Professores tilfreds, dog intet ydermere end 300 eller 400 Daler, og dennem skal han siden efter tage igjen af Kirken uden al Rente.

16. Julii. M. Christophorus Cervinus²⁾ begjærer at sætte en Æske med Breve ind i Consistorium. Responsum: Han skal sætte dennem hos en privat ex Professoribus.

26. Julii. Martinus quidam Nigrinus scriptis ad academiam literis conqueritur, se esse suspectum ob scelera, propterea quod male hic audit Schwarzbachius. Petit ergo, ut liberetur hac suspicione testimonio Professorum. Adjunctæ erant et literæ Germanicæ Proregis Holsatiæ super eadem re. Conclusum: Mittendæ literæ Universitatis ad Nigrinum, et ita simpliciter respondendum proregi Rantzovio, quod de re ea perscripserint Professores ad Nigrinum ipsum.

Affuit D. Gellius: begjærer først at gaa i Rette med D. Nic. Cragio om den Tiende, dennem er imellem. Sed

¹⁾ Udentvivl Hr. Jakob Heinedsen, en forhenværende Skibspræst.

²⁾ Formodentlig den Christoffer Hjort, der senere blev Papist (Münter, Ref. Hist. II, 649).

D. Nicolaus se excusavit per invaletudinem. Deinde petiit D. Gellius fieri sibi solutionem restantis pecuniæ, quam pro Academia exposuerat pater. Responsum: Professores skal fly hannem hans Pendinge med det første.

M. Fransiscus Jonæ, Scholæ trivialis Rector, var citeret af hans Hører Paulo Torchilli, for han havde forvist hannem af Skolen, og vidste ingen Sag at give hannem. M. Franciscus svarede, at en løs Kvinde havde været i hans Hus og klaget paa fornævnte Povl Terkelsen, at han skulde have været hendes Barnefader til 2de Børn. Paulus lagde i Rette hendes Brev, som 2de Dannemænd havde beseglet, at hun ikke vidste hannem at beskyldte i nogen Maade. — Sententiam tulit Episcopus: Paulus skal forfølge Kvinden som en Løgnerske og fly hende til Kagen. Siden skal han komme i Skolen igjen.

En Degn af Skolen, Johannes Laalandius, haver fanget Testimonium af M. Frants, ikke ret godt; quærit Rector, om man maa derpaa admittere hannem ad depositionem. Resp.: ita.

30. Julii. Rursus citatus Paulus Torchilli affuit. Accusavit eum Dibvadius, quia esset suspectus propter impuram vitam. Testem adduxit hospitem ejus Georgium Snedker, hvilken berettede, at hannem tjente et Kvindfolk for en Pige; hun var en Aften i et Karbad med hans Dreng, og der de ikke kunde forliges om Badet, løb hun stenstok nøgen op til Povl paa hans Kammer; hvilket Paulus bekjendte saa være sket, og fordi han var meget beskjenket, veed han ikke, om han havde med hende at gjøre. Men der Værten fornam, at de havde noget sammen, paamindte han dennem begge, og der det ikke kunde hjælpe, forviste han samme Kvindfolk, saa hun kom derfra at tjene ved Stranden; og der det rygtedes, hun var sygelig, kom hun til Skaane, hvor det siges hun fik 2de Børn. — Paulus negtede, at han ikke, siden den Tid hun kom nøgen op til ham, havde med hende at gjøre, og tog derfor en Student Simon Brun hjem med sig om Aftenen og lagde

hannem hos sig, paa det han kunde blive hende kvit og ubevaret. *Episcopus censuit*: Efterdi det er Kjendsgjerning, saa han bestaar, han haver haft at skaffe med hende, der hun kom nøgen til hannem, bør han at straffes derfor, fordi det er notorium. *Conclusum*: Han skal blive tilstede, *donec vocatus fuerit post dies 14*, og da skal han svare til sin Gjerning.

Episcopus intercedit pro Johanne Hafniensi, Niels Murmesters Søn, at han maatte blive Hører i Skolen. *Dibvadius dixit*, eum esse dissolutum et ebriosum, neque dignum, qui ad hoc promoveretur. Rector vidste intet med hannem andet end Mummesag. *Episcopus*: Est magnæ spei et pauper. *D. Andr. Christiani*: Habet dona concionandi. *Nihil hic conclusum*.

Indicavit Dn. Rector, at Christoffer Valkendorf vilde, *Professores* skulde underskrive hans Fundats. *Solus D. Dibvadius* se excusavit, nimirum non se posse id facere salva conscientia.

13. Augusti. Knud Kremer klager paa M. Peder Errebo, Skolemester paa Herlufsholm, og beretter, at Michel Errebo, M. Peders Fader, havde Teglgaarden et Aar, og Knud i to Aar. Michel gjorde selv sit Regnskab færdigt og lagde det ind hos Knud. Midlertid dør Michel. Der Regnskab skulde gøres, sender Knud Michels Enke Bud om samme Regnskab, og der hun skjød fra sig, tog Knud Michels Regnskab med sit, og haver dennem begge klar gjort, og hvis Mangel i samme Regnskab gjort var, haver han og fyldestgjort efter en Kvittanses Lydelse derpaa, som han havde af Borgmestere og Raad. Og efter denne Lejlighed satte fornævnte Knud Kremer i al Rette, om M. Peder og hans Sødskende ikke bør at tage Skade med Knud for hvis Forsømmelse der fandtes hos Tjenerne paa Teglgaarden og blev »Kemmenerne« tilregnet for Mangel. — Var og personlig tilstede M. Peder, som vidste her intet til at svare, andet end Knud havde intet med hans Faders Regnskab [at gjøre], heller ikke var ombudet at

gjøre samme Regnskab. Men efterdi hans Moder havde sin Værge, Jakob Lavritsen, og M. Peder var i Tydskland, lader han sig tykke, at fornævnte hans Moders Værge havde burdet at vidst noget af samme Regnskab og det klargjort.

Episcopus indicavit, at Jørgen Rosenkrands befaler, at det Pulpitum, som Cantores staar, skal tages neder, fordi det deformerer Kirken. Responsum: Christen Barnekov haver lovet at bevilge Kirken noget, at det maa brydes neder og sættes i Steden et Epitaphium. De eo compellendus est a Rectore.

Lavrits Rasmussen, en Studiosus, Rasmus Villumsens Søn, begjærer at troloves med en Fruerpige. M. Isak (Grønbæk) begjær Beskeden fra Rector, at det maa ske med hans Samtykke. Responsum: Rector kan ikke gjøre nogen Forhindring derpaa.

29. Augusti. M. Theodorus Marcius begjær Hjælp af Universitetet. Hannem blev bevilget 4 Daler.

20. Septembris. Hr. Otto, en Islandus, begjær at nyde sin loco in communitate. Det blev hannem bevilget.

27. Septembris. Mads Vingaard begjær sin Husleje. Responsum: Hans Sag staar ikke saa vel for det Skandskrift, han trykkede.

Indicavit Episcopus, at D. Eske i Fyn paa Niels Frises Vegne begjærer Regnskab paa deres Pendinge ¹⁾, menendes, at Professores slaar Pengene under sig og handler utroligen.

3. Octobris. Rursus indicavit Episcopus, voluntatem esse Rosenkrantzii et Mandrupii, ut demoliantur Professores pulpitum Cantorum in Templo D. Virginis. Et respondit, idem velle et cupere Walkendorpius et Hvitfeldius.

En fattig Præstemand, haver været Resenii Faders Kapellan, blev bevilged testimonium Universitatis, item 2 Daler Almisse.

¹⁾ D. e. det frisiske Legat. D. Eske er Dr. med. Eskil Christensen, Provindsiallæge i Odense.

M. Johannes Hemmingius begjær Hjælp af Universitetet. Dabuntur ipsi 3 Daler.

M. Friederich Badsker klager paa Hr. Jakob Heindsøn, som vilde ikke møde i Rette, men sagde, han kjendte ingen for Øvrighed uden Prindsen. Pedelli blev sendt efter hannem; da svarede hans Hustru, han var dragen til Prindsen at klage. — Concluseum: Han skal citeres med begge Pedellerne proxima convocatione.

Decanus M. Ivarus spør, om Baccalaurei maa nyde Kost. Responsum: det skal staa oppe iaar, og ingen promoveres uden Magistri.

5. Novembris. Kom for de tre Pastores og de fire ældste Kapellaner og klagede paa M. Hans Guldsmid, at han ikke vilde gjøre klart, hvis Penge hos hannem paa Kirkens Vegne resterede og Ministerio tilkom. — M. Johannes per pedellum vocatus sese excusavit per invaletudinem.

Knud Kremer begjær Stevning over M. Peder. Responsum: Han skal stevnes for Arild Hvitfeld og Bispen.

Las Brun af Gladsaxe klager paa M. Claus Hammers Arvinger. Et captata hinc occasione indicavit Dn. Rector, M. Nicolaum Hammerum abuti stipendio regio, dum hic domi contra foundationem nulli rei honestæ studeat. Quare Professores unanimi consensu arresterede hans Stipendium hos Oeconomum til videre Beskeden.

15. Novembris. Læst et Arild Hvitfelds Brev til Universitetet, at han har bevilget Knud Kremer, at Professores maa give hannem Stevning over Skolemesteren paa Herlufsholm. Concluseum: Excusabunt se Arvido Professores; nam illud negotium spectat ad Episcopum.

Concluseum: Episcopus og Decanus M. Ivarus skal være Ædiles i dette Aar og gjøre der Regnskab for; og siden to andre det annamme, dog altid en Doctor og en Magister.

19. Novembris. Blev læst et Kongebrev, at D. Nicolao Cragio skal undes, at en anden ex Professoribus maa læse

i hans Sted, naar han er forhindret i Kongens Bestilling, — Resp.: Det er imod Fundatsen, og derfor skal Herrerne anderledes derom undervises.

22. Novembris. M. Ivarus Decanus protesterer imod D. Nic. Cragii Kongebrev. Dicit, hoc esse contra mentem totius foundationis. Et monstravit quædam loca in Fundatione. Judicat propterea, edocendos aliter Gubernatores regni ex Fundatione. Quærit Decanus a Professoribus arrium, putentne esse officium Decani de hoc ipso admonere proreges. Et Rector primum respondit, officium Decani esse, ut curet quæ fiunt in Facultate; sed ut aliquid componatur contra mandatum proregum, id non concedit. D. Finchius de eodem interrogatus libenter concedit, ut Decanus exponat rem ipsam proregibus. Idem censuit et M. Joh. Resenius. Notarius denique a Decano interrogatus judicavit, id pertinere ad officium Decani. Petit Rector, ut subtriceatur ejus nomen in supplicatione, alias non concedit, ut sigillum facultatis appendatur. Pergit Decanus dicere, peropus jam esse Vice-Cancellario 1. propter negotium illud de D. Nicol. Cragio, 2. propter controversiam ortam inter Rectorem et Decano. Respondit Rector: si non habemus Cancellarium, quomodo habere possumus Vice-Cancellarium. Rogavit propterea Decanus, ut convocarentur Professores sequenti septimana, ita de eo aliquid concludatur. Svadent Professores, ut quæ molitur Decanus aperte indicet Nicolao Cragio.

6. Decembris. Decanus M. Ivarus conquestus est, accidisse aliquid proxima disputatione, quod deformavit Academiam et totam Scholam. Et citari fecerat quendam Nicolaum Slangendorpium, qui susceperat partes respondendi publice, cum tamen ad id esset plane ineptus. Et statim illi proposuit dijudicandum et retexendum syllogismum talem: Omnis homo est animal; Johannes est animal; ergo Johannes non est lapis. Ad quem ille respondit: Mihi videtur consequentia confundi posse. — Deinde accusavit eum Decanus, quod ebrius accessisset, quod fregisset

chartam cum magna petulantia dicens: cujus autoritate hoc facis, et quod M. Ivarus subsecutus sit et expostularit cum ipso. — Ad hoc nihil respondit Nicolaus, sed simpliciter deprecatus est culpam. Conclusum, publice disputatione proxima deprecabitur culpam. Octo solidi, qui respondentem debebantur merito, dabuntur Petro Paulino pedello. Præses privabitur mensa ad quadriduum.

22. Decembris. Conclusum, at en Doctor og en in Philosophica facultate skal være Curatores til Valkendorfs Penge.

M. Franciscus, Scholæ trivialis Rector, indicari fecit per Rectorem Academiæ, at det begjæres af Borgereskabet, at den Pande, som staar i Kirken, maatte føres ind i Skolen. — Professores vil der betænke sig paa. — Item han begjær, at maa intimeres, at Studiosi under hannem Rum in pulpito cum Musica. — Conclusum: Han skal staa nede i Koret. — Item han klager, at nogen Studenter løber om og sjunger om Aftenen. Conclusum: Der skal intimeres om, at Studiosi lader det betæmme de Aftener Skolebørnene gaar om og sjunger.

M. Johannes Haggæus begjær at maa læse noget publice. Id denegatum est ipsi eo, quod sit suspectus.

Gregers Bang har sendt Bud til Skolemesteren at ville give noget Papir ud i Guds Navn, og M. Frants siger, de har intet behov. Conclusum: M. Frants skal det med Taksigelse annamme, eller Rector skal vise det til fattige Studenter.

1596.

7. Januarii. Resenius klager paa D. Niels Crag, at han har in Consistorio slaget Knep for hans Næse og gjort hannem den Spot. Deinde, at han havde kast hannem i Næsen, at han ikke havde gjort sit Officium; og byder fordi at lægge i Rette hans rationes laborum, om de maatte høres og ses, om derudi fattes noget. Professores noluerunt eas audire, sed testati sunt, quod non possent conqueri de ejus aliqua negligentia. Et ita rogatus est, ut istam omnem actionem in medio relinqueret.

28. Januarii. Literæ lectæ Andreæ Velleji, quibus urget, ut obtineat annum gratiæ post Johannem Lagonem. Id denegatum est.

29. Januarii. M. Nic. Hammerus citatus comparuit; denuo ipsum accusavit Scotus et testem adduxit Johannem Andreæ, qui dixit: M. Nicolaus havde obligered sig til at levere hannem i Helsingør 200 Daler, quod non est factum. Derfor maatte M. Niels betale Fragten, som var 50 Daler. M. Nicolaus bød Scoto i Være nogen Boder i Kattesund for 200 Dlr, quam conditionem noluit accipere. Item berettede Johannes Andreæ, at M. Nicolaus havde loved Scoto 50 Daler, om han ikke fik hans Penge inden Aften. Siden 45 Daler for hans Umage og Tærenderinge. — Conclusum communibus suffragiis: M. Nicolaus skal holde sit Brev som en ærlig Mand og give Skotten 350 (!) Daler. Qvod vero ad 45 illos attinet, id debitum etiam probandum est esse liquidum. Est enim nova actio. M. Nicolaus efter Scoti Begjæring rakte Rectori Haand, at blive tilstede, indtil Scotus var afbetalt.

6. Februarii. Rector talte om den Sag mellem hannem og M. Iver, og mener, han vil faa Oluf Lock fældet. Episcopus raader, at man tager 8 uvillige Dannemænd, som kan skjønne, om det er Skov eller ikke Skov. Siden kan Professores forlige Sagen. Id negavit Rector fore.

Conclusum: M. Johannes Aurifaber skal have af Universitetet til Skjænk en halv Amme Vin til sin Søns, Olufs, Bryllup.

(Sagen mellem Tyge Brahe og D. Gellius Sascrides begyndte, meddelt i Danske Mag. II, 288 flg.)

18. Februarii. D. Petrus Severinus vil vide, hvad han skal give af sit Lejersted. Resp.: Han maa give, hvad han vil.

M. Franciscus begjær at lade trykke sin Nomenclatorem udenlands. Id differendum, donec editus fuerit minor nomenclator, qui nunc est sub prælo.

29. Martii. M. Ivar skjød ind for Conservatoribus den Sag imod Rector D. And. Krag, eller vilde bie, til der kom en Cancellær.

5. Aprilis. Vice-Rector D. Nicol. Theophilus convocari fecerat Professores, qui tum affuerunt, Episcopus, Slangendorpius, Lemvicius, Finchius et Resenius. — Vice-Rector indicavit, in quanto periculo versarentur res Academicæ propter litem et controversiam ortam inter Rectorem Kragium et Decanum M. Ivarum; propterea rogavit, Professores in medium consulerent, qua parte posset occurrere hoc malo. Quæsitum, om M. Ivarus bør at søge Over-Øvrigheden, førend Sagen haver handledes for Vice-Rector og Professores. D. Nic. Theophilus, Vice-Rector, mente nej; deinde quæsitum, num debeat fieri inhibitio, ne deferatur causa hæc ad superiorem magistratum, antequam in Consistorio fuerit decisa. Episcopus sagde, dennem ikke bør at føre den Sag til Tinge eller for nogen anden Øvrighed, førend Senatus Academicus havde kjendt derpaa. Idem censuit D. Slangendorpius. Resenius svared, at Professores tager sig Dom til i alle disse Sager. Lemvicius idem sensit. Finchius putat, modum esse penitus alienum a dignitate Professorum confugere ad superiorem Magistratum. — Conclusum est omnibus suffragiis, quod oporteret causas istas omnes inter Rectorem et Decanum seu pendentes jam lites et inchoatas in foro publico actiones primum proponi in Consistorio et dijudicari a toto senatu Academico, priusquam ulterius progrediantur, aut ad ullum alium iudicem confugiant. Quod si facere noluerint, decrevit Senatus Academicæ causam deferre ad proreges et eos contumaciæ incusare propter id ipsum. Missus est Notarius ad Dibvadium et Aurifabrum, qui ambo simpliciter acquirerunt in eo, quod communibus suffragiis conclusum erat. — Blev fremkaldt begge Parter, og Vice-Rector indicavit, quod decreverit Senatus Academicus. Et Notarius jussus est legere decretum. — D. Andreas protesterer herimod, dicit, quod sese obtulerit ad reconciliationem, prius ante-

quam illa arbor erat decisa. Quod negavit M. Ivarus, et testatus est D. Finchius et Resenius. Item D. Andreas er tilfreds, om Professores vil dømme i Sagen, da er han tilfreds, om de vil gjøre det saa snart, at hans Sag ikke spildes til Herredsting og Landsting.

7. Aprilis. Rector begyndte at gjøre sin Relation om den Trætte anlangende hannem og M. Ivarus. Initium hujus actionis er, at den Tid i Kirken M. Ivarus sagde hannem om dette, saa bød Rector først til med hannem om gode, og sagde, at hvem der kom ind i det Vænge, kom did ulovlig; og bød sig til, at Consistorium maatte kjende derpaa. M. Ivarus negtede, at han ikke vilde proponere det. M. Resenius sagde [at] ville faa en til at proponere det. Deinde dixit, se in Consistorio statim, ubi excisa erat arbor, protestatum coram Deo, Conservatoribus et Universitate tota, at han vilde være undskyldt, om nogen Uenighed kom efter. Siden, efter M. Ivarus havde hjemlet Ole Lock det Træ, har Rector talet Bonden til tiltinge, og er nu saavidt kommen. M. Ivarus bekjendte, saa at være, som sagt er, at han ikke vilde proponere det, for det var ovennævnte (sic) Rectoris, og for Decanus mente, at det kom Facultetet til. Siden in Consistorio kjendes han, at Rector begjærede, han maatte straffes derfor. Da skjød han sig ind for Conservatores. Nu sætter Rector i Rette, om M. Ivarus ikke bør at bøde Hjemmelsbøden, efterdi han ulovlig har ladet hugge i det, som han har bevist i mange Aar at ligge til hans Profes. Her begjær M. Ivarus, at D. Andreas lægger sine Vidnesbyrd frem derfor. In genere svarede han, at de 20 Vintres Hævd ikke gjælder efter Recessen paa Forlening. Rector siger, at dette er mere imod M. Iver, det han siger, at de disputerer om Professen og Hævden, ikke om Personen. M. Ivarus siger, det er baade om Professen og Personen. Adduxit Rector simile exemplum om Faxe Kirkes Gods, som Oluf Bilde blev til-dømt, og det accommoderede han til denne Sag, og proponerede denne syllogismum: Alle Skove ere tilfælles. M.

Iver har hugget i D. Anderses Skovvænge og hans Have. M. Ivarus siger, han skal bevise, at det er en Have (etc. Trætten fortsattes vidtløftig, tilsidst bestemtes, at fire Professorer skulde rejse ud og bese Skoven).

Blev læst et Kongebrev, i hvilket Prindsen begjær, at Professores beherberger de fremmede til Kroningen.

10. Aprilis. Rector spør, om tvende ex Professoribus ikke skal gaa til Secretarium og høre, om Professores ikke maa logere deres egne Kjendinger af Adelen.

17. Aprilis. Vicerector convocari fecerat Professores. Deliberatum est de controversia inter Kragium et M. Ivarum . . . Conclusum communibus suffragiis, først at partes blive kaldede endnu til Overflod, og da at raade dennem til en venlig Forligelse, til hvilken Professores alle vil forhjælpe. Men hvis de endelig vil Sagen med Retten udføre, da skulle Professores efter Fundatsens Lydelse samme Sag ber i Consistorio forhandle enten til Minde eller Rette. Og hvis de det ikke ville endda gjøre, skal Universitas finde anden Raad dertil. Recitantur hic verba Foundationis veteris Fol. 80 et 114. Item er besluttet, at dersom de ikke vil indgive sig under Universitetet efter fornævnte Fundatses Lydelse, da Universitetet med en offentlig, forseglet Skrift at forbyde til Tinge noget Tings Dommer sig med samme Sag at befalte imod fornævnte Universitets Privilegier. — Vocatæ sunt partes, quæ comparuerunt, et Vice-Rector indicavit, quod Professores decreverint. Hic lectum decretum. Rectori placet transactio, M. Ivaro non placet. M. Ivarus vil endelig have Dom. D. Anders siger, han er afvist af Raadet at forfølge sin Sag til Herredsting og Landsting; men hvis M. Iver har hannem til at tale, skal ske coram Senatu academico eller opstaa, til her kommer en Kansler. Rector indicavit, at efterdi nogen begjær, at hans Broder og D. Andreas Christiani skal afvises, saa begjær han, at M. Aurifaber, Finchius og Resenius som partiske maa og paa den anden Side afvises, saa vil han gjerne staa Dom af superioribus Professoribus og Conserva-

toribus. Rector siger endnu, han gjerne vil lade sig sige med billige Vilkaar. M. Ivarus samtykker, at alting maa vel staa, indtil her kommer en Kansler, om han midlertid maa søge sine Vidnesbyrd. Id negatum est. Rector byder sig til at tage paa sin Side sin Broder og D. Anders Christensen og saa voldgive Sagen, eller han vil tage tvende Borgere. Id negatum est. Item Rector propter pacem et concordiam Academiæ vil lade altingest opstaa, indtil her kommer en Cancellarius. Det samtykte og M. Ivarus, dog da sin Ret at have sig forbeholden. Og imidlertid intet at røre ved Sagen i nogen Maade, eller nogen af Parterne at forulempe hinanden i nogen Maade.

24. Aprilis. Povl Terkelsen begjær Testimonium Universitatis. Nihil responsum.

Pintseften. Proposuit Dn. Rector, ut cogitarent Professores de eligendo novo Rectore. Rogavit etiam M. Ivarus, ut cogitarent una de novo Decano. Dn. Episcopus nominavit D. Dibvadium, quem dixit jam ordinem tangere. Censuerunt et reliqui Professores, ne præteriretur Dibvadius. Præterea indicavit Dn. Rector, Dibvadium libenter recepturum in se hoc officium, si modo ipsi adessee vouerint Professores in civilibus negotiis.

Episcopus indicavit, at Herrerne have talet hannem til om allehaande, som trykkes her og haver intet paa sig. Episcopus excuserede det, at noget trykkedes til Lybek paa Danske, og derfor skal sendes Kongebreve til alle Borgmestere og Raad over alt Riget og forbydes, at ingen Bogfører maa sælge hvis paa Danske udenlands trykkes. Item de klagede paa Hr. Jakob, han haver ladet en dansk Bog udgaa, hvorudi Raadet mener, at han haver talt dennem for nær, og fordi vil have en Dom paa Consistorio. — Det skal opsættes, til hans Vederpart kommer og anklager hannem, og at man kan høre, hvad han foregiver.

4. Junii. Rector indicavit, D. Georgium Dibvadium communibus suffragiis electum esse Rectorem. D. Georgius illud officium in se suscepit.

8. Junii. Lectæ literæ Regiæ, at ingen maa indføre hvis udenlands paa Danske trykt er, at Professores dennem afskaffer, saa fremt de ikke vil staa derfor til Rette.

Dn. Episcopus lagde frem og lod læse et Arild Hvitfelds Brev hannem tilskrevet, at han convocerer Professores at forhøre hvis Tiltale Bispnen af Bergen haver sin Svoger (c: Svigersøn) til at tale, og dømme dennem imellem. Conclusum: Professores skal høre deres skriftlige Beretning paa begge Sider.

Johannes Alburgensis blev kaldet, saa og Mads Vinggaard, og blev dennem forelæst kgl. Maj.s Brev. Ad quod respondit M. Johannes, at han aldrig havde solgt eller nu havde nogen danske Bøger, som var trykt udenlands, uden Almanakker, og sagde, at en i Malmø og nogle i Norge er Aarsag dertil. Saa gjorde de begge deres Ed, at de skulle rette sig efter Kongens Brev.

M. Thomas Badskjærs Pige klager paa M. Niels Hammer for 9 Daler, han har drukket Tydskøl for. M. Nicolaus lovede Rectori med Haand og Mund at betale hende inden Dag 8 Dage. His actis M. Dn. Rector sagde hannem af med Stipendio regio. M. Nicolaus begjæred, at maatte stedes hannem, at han undskyldte sig for Herrerne for hvad Aarsager han havde været i Frankrig, der som intet Universitet var, og at han saa længe havde ligget her hjemme. Professores mente, han maatte vel det gjøre.

11. Junii. Rector spurgte, om Professores ikke skulde gaa til Cancellar og commendere hannem Academiam et Privilegia. Resp.: Det skal ske, naar han bliver ledig.

Indicavit Rector, at han havde faaet Besked fra Herrerne, at der skal til Kroningen exhiberes en eller 3 Komedier; og blev Notario forelagt efter Fundatsen at tage sig det paa. Rogatus est ergo Resenius, ut is una cum Notario id præstaret. Sed ille id censuit deliberandum.

Episcopus Bergensis, M. Andreas Fossius, kom for, og Rector gav tilkjende, at Professores ikke vidste, hvor de kunde tage sig denne Sag paa, efterdi de ikkun haver be-

kommet en Seddel fra Arild Hvitfeld og ikke en kongelig Mandat; hvorfor Professores begjærer at se hans Forsæt og de sønderligste Stykker, hvorfor han har hans Svoger til at tale; og lagde han nogen skriftlig Beretning frem derom, at Professores vilde deliberere, hvad de herudi vilde gjøre. Quærit Rector, efterdi de har nu hørt Sagen, om de da nu vil efter Arilds Seddel tage Sagen for og dømme derudi. Conclusum: Cognoscenda est causa in Consistorio, og siden skal Professores gjøre hos Herrerne ikkun en Relation om deres Betænkning. Men dersom det skal gives beskrevet, skal af Herrerne begjæres en kongelig Mandat, at Universitas kan have noget for sig.

14. Junii. Kom for M. Anders Fos, Bispfen af Bergen, og havde ladet citere M. Jonam, sin Svoger, som mødte, og gav Rector for, at Universitas haver fanget Befaling at høre den Sag i Rette, og af den Aarsag haver han ladet kalde M. Jon, at han idag møder. M. Jonas begjær, at man vilde høre Sagen uden alle Personers Anseelse; hvilket Professores lovede og spurgte, om han saa dennem an for andet end de, som vilde gjøre, hvad Ret var. Lod M. Anders læse hans skriftlige Artikler, for hvilke han klager paa M. Jon; og berettede M. Anders og begjærede, at M. Jon maatte straffes for saadanne Gjerninger, og at han, M. Anders, maatte blive i Fred og Rolighed og gjøre hans Embede med Ro, som det sig bør. (Paa M. Jon Mogensens Begjæring blev det tilstaaet ham, at han maatte give skriftligt Svar paa Bispens Klageposter, hvorpaa Retten hævedes den Dag).

18. Junii. Rursus affuit Episcopus Bergensis, M. Andreas Fossius, et comparuit citatus ipsius adversarius M. Jonas Magni. Et quæsivit Episcopus, num scripto respondisset M. Jonas ad articulos Episcopi. Et respondit M. Jonas, duo scripta, alterum copiosius et prolixius, alterum brevius descriptum. Quæsivit Dn. Episcopus, om M. Anders havde noget at svare til M. Jons Præfation, hvor han havde givet for, at M. Anders havde Gunst hos

Dommeren. M. Andreas inverterede det, at M. Jon havde Slotsherren med sig, og stod hart, han end kunde faa Forfølgning over hannem og Dom beskreven. Til den 14. (Art.) svarede Jonas, at han veed sig ikke at have givet nogen Forpligt, og siger, i hans Oration havde han den *locum communem*: *Conjugium esse indissolubile vinculum*. Til det 15. om de 12 Davidsdegne siger han: i hans Formænds Tid gik Degnene somme hid og somme did; og der han det saa, raadte Peder Thott hannem iblandt andre Venner, at han skulde tage dennem til sig, og han tilspurgte Bispen, om han maatte, da svarede han, det maatte han. Bispen svarer: I gode Mænd, maatte jeg sige, som han sagde sidste Gang, da vilde jeg sige, det var Løgn. Men fordi han vidste, at Slotsherren var min Avindsmand, saa fik han hans Samtykke. Og siger, han aldrig bevilligede det. Bispen siger, han veed der intet af, at Degnene løbe paa deres egen Haand. Men 2 eller 3 var der, som holdt dennem, iblandt hvilke var Klokkeren. *Rogatus est Episcopus*, hvad der ligger til, et *respondit*: Til tvende Terminer henter Degnene det selv af Slottet, og saa lægger de det om med Bispens og Præsternes Samtykke. *Interrogatus est Jonas*, om han ikke har klar Register, fra den Tid han fik Degnene, og indtil han blev af med Degnene. *Respondit*: at han beskylder hannem, han har slaget under sig; siger han, at Degnene drog om Sommeren paa et Fjerdingaars Tid ud om Hjælp, og det var sket med Bispens Samtykke og efter gammel Vis. Til det 16de, at han har givet Degnene *Testimonium*: kjendes han, at efterdi der var ingen Skolemester, gav han dennem *Testimonia*, helst for en Hører efter Bispens Vilje skjældede paa hannem tilforn. Ad 17. at han havde drevet hans Hustru ud af Huset, bandet og skjældet, det, siger han, skal ikke gjøres bevisligt, uden at han 4 Gange har slaget hende, som hun har vel forskyldt. Ad 18. *fatetur*, at han mundtlig har lovet at skikke sig som en Dannemand *cum conditione*, at hun og skulde skikke sig som en Danne-

kvinde. Den skriftlige Forpligt var ikke om anden Tid at forstaa, end saalænge hun var sygelig. Ad 19. her kalder han Gud til Vidnesbyrd, og vil befale hannem al Sagen. Ad 20. klager han, hans Hustru har været opsætsig imod ham, og [han havde] forsøgt alting med gode og med onde, og der hun intet haver forbedret sig, vidste han intet at kunne andet end efterfølge Francisci Patrarchæ Raad de patientia. — Blev saa læst en Kapitels Opsættelse om M. Jons Ægteskabs Uskikkelighed. Dernæst en anden lang Beskrivelse om hvis for verdslig Ret er forhandlet, og haver [han] sat Sagen ind for gejstlig Ret. Siden læst hvis paa Kapitlet forhandlet var om samme Sag.

19. Junii. Kom atter for Bispen af Bergen og hans Svoger M. Jon, og blev udlæst Kapitels Dom, som igaar var begyndt at læses. Hvorudi fandtes, at M. Jons Kvinde var løben engang fra hannem og var paa Slottet. Dertil svarede Bispen, at hun ikke turde gaa i sin Faders Hus, fordi hun befrygtede, at han skulde bryde hendes Faders Dør op og gjøre hende og Forældrene Vold, og at Bispen gik til Slotsherren og hans Frue og takkede¹⁾. Siden blev læst 6 Dannemænds forseglede Brev om M. Jons Stifbarns Gods at udskifte, som han ikke vilde indgaa. Item et andet og forseget af 6 Mænd udgivet, i hvilket Byfogden befales at føre Barnegodset i Sacristiet. — Blev læst et M. Jons Testimonium, som han havde udgivet, efter han var afsat med Skolen, hvori han skjælder paa Bispen med disse Ord: *Verum cum hujus loci Ephori Ecclesiastici invidia, importuna morositate violentiaque, si non tyrannide, dissiparetur hæc schola, alias petat scholas Halcyoniis Musis congruis urgetur, te benigne lector oro.* — Dernæst læst Magdalenes, hans Hustrus, skriftlige Begjæring, hvor hun beder for Guds Skyld, hun maa blive for M. Jon erlediget; hun vil meget heller lade sit Liv end være ydermere hos hannem. — Siden ogsaa M. Jons Hustrus Moders Klage-

¹⁾ Her synes at være en større Lakune i Afskriften.

maal paa M. Jon til Statholderen. Der dette var saa forhandlet, bad Bispen, efterdi han bliver Værge for hans Datterbarn: Professores vilde forhjælpe hannem, han maatte og bekomme nogen Rigtighed paa Godset, hvor det er, at han det maatte bekomme igjen. — Interrogatus M. Jonas, om han har noget imod de Vidnesbyrd, siger M. Jon, at der er ingen Bekjendelse hos. Og mener, han har andre skriftlige Bevisninger derimod. — Remotis partibus, disputarunt Professores de toto negotio, et visum est illis omnibus, ut præsenter nihil judicent, fordi Qvæstio er 1. om Skolen, 2. om Godset, 3. om Ægteskab. For Skolen er han straffet, for Godset skal verdslig Øvrighed solliciteres, for Ægteskab skal han tiltales paa Kapitel; og i denne Mening skal det gives beskrevet. — M. Jonas revocatus est, og blev adspurgt, om han havde nogen forseglede Vidnesbyrd om, at hun havde givet Aarsag til, og hvad Beviser han har imod hende, som noget har paa sig, at han det lægger frem. — Og lagde han først frem og bad læse et M. Hans Jørgensens Brev, hvor han skriver sin Kone til, at hun ser til, at hun ikke steger de saltede Oxetunger, som før var gjort. — Professores anden Gang spurgte, om han, M. Jonas, havde nogen anden forseglede Bevisning og ikke løse Breve. — M. Andreas blev opkaldet, og blev hannem sagt, at Professores vil tage Sagen i Betænkning en Dag eller tre, saa skal der gjøres en endelig Beskeden.

19. Junii. Kom atter Pastores for og begjærede den fjerde Æskning. M. Johannes (Aurifaber) sagde, at det var inauditum at stede Rigens Æskning over en Professor. Rector svarede, at det var og inauditum at ikke efterkomme Universitatis Dom og at ville ikke lade sig nøje dermed. — Pastores bleve udviste, og Professores delibererede, om de vilde stede den 4de Æskning. Conclusum: M. Johannes skal undes Firing og Dilation paa en Maanedes Tid. Og dersom da ikke kommer til en Ende, skal Universitas tage sig den Sag an. — Pastores samtykker det med saadanne

Vilkaar, at naar den Maaned er ude, den fjerde Æskning da skal gaa for sig uden al videre Dilation.

25. Junii. Conclusum, at Professores imorgen skal salutere Cancellarium og commendere hannem res Academiæ. Et ita die Jovis erit resignatio Rectoratus.

Rector kaldte Bispen af Bergen for, og spurgte hannem ad, om han havde ydermere Breve og Bevis i denne deres Sag. Respondit: Om han har nogen ydermere Tiltale til hans Vederpart, vil han finde hannem i sin Tid. Rector sagde hannem, hvad Professores havde besluttet om Sagen. Episcopus Bergensis begjærede Professorum Mening beskrevet. Professores vil give Øvrigheden Svar først.

28. Junii. M. Ivarus resignavit Decanatum, ut propterea deliberarent de novo Decano constituendo.

Missus est Rector cum Episcopo, qui ad Senatum regni referrent sententiam Professorum de negotio et controversia inter Episcopum Bergensem et ejus affinem.

Conclusum: die Jovis proximo erit resignatio solennis Rectoratus, idque in templo juxta foundationem.

1. Julii. Indicavit Rector, se paratum esse jam tradere D. Georgio Magistratum una cum insignibus. Et ita quæsit suffragium D. Slangendorpii, qui nunc svasit, ut resignatio privatim hic fieret, ita tamen ut postea deliberaretur, quid deinceps agendum sit. In eadem sententia erant Nicolaus Cragius et Andreas Christianus. Lemvicus dixit: proxime decretum est, ut publice resignatio fieret. Finchius non audet quidquam statuere quam proximum decretum. M. Johannes Aurifaber urgebat etiam decretum proximum. M. Resenius vult esse excusatus, si id, quidquid est, de resignatione ægre tulerit Cancellarius. M. Ivarus ivit ad sententiam Slangendorpii. — Hic ergo tradidit Dibvadio Kragius magistratum. Dibvadius accepto magistratu difficilem se præbuit, si non super Episcopum posset habere locum. Decretum est ergo et conclusum communibus Professorum suffragiis, ut Rector Academiæ semper deinceps tueatur illum locum, quem olim tenebat Nic. Hemmingius.

Eodem die et loco Decanus Facultatis Philosophicæ designatus est D. Nic. Cragius.

Rectore D. Dibvadio.

3. Julii. Lectæ literæ regiæ ad Professores, at Professores tager M. Anders Fos for og hører hans Klage-maal paa M. Jon for det Testimonium, han har udgivet, og synes at være et Skandskrift. (Om Sagens videre For-handling se Ny kirkehist. Saml. III, 631—5).

9. Julii. D. Gellius kom for og begjærede tre Ting: 1. at han maatte faa Gjenpart af hvis blev handlet in Consistorio i hans Sag. 2. at hannem maatte aflægges den Gjæld, Universitas var hans Fader skyldig. 3. om Tienden. — Quod ad primum attinet, communibus suffragiis conclusum, at Professores intet vil forandre i det, de engang have givet fra dennem under Rectoris Segl. Og D. Gellius skal have Gjenpart deraf Ord fra Ord. Quod ad 2. lovede D. Anders Krage at forstrække hannem 50 Daler, om han dennem maa tage igjen af Universitetet. D. Slangendorpius lovede at fly Universitetet 100 Daler til S. Laurentii paa Rente. Id placuit. Quod 3. svarer D. Nicolaus, at han gjerne vil bevilge det, som hans Arvinger kan nyde i lige Maade.

D. Anders Krage begjær af Universitetet, at han maa faa sin Haand igjen, efterdi han lovede ikkun at afstaa hvis Tiltale han havde til M. Iver, indtil vi fik en Cancellarium. Og siger han offentlig, at dersom nogen Bonde vil vidne imod hannem andet, end der er indskrevet i Tingbogen, da skal han aldrig vidne mere.

M. Hans Rasmussen kom atter for og klagede paa Niels Pedersen, at han forholdt hannem hans Stipendium. Conclusum, at Niels Pedersen skal fly hannem hans Stipendium. Haver man hannem siden noget til at tale, da kan man det gjøre med Retten, og ikke tage sig [selv] tilrette.

30. Julii. Venerunt ex Græcia quidam cum literis, quibus dabuntur ab Universitate 2 daleri.

D. And. Kragius indicavit, at Universitas sker Uret om det anno gratiæ post Bentium.

12. Augusti. Lectæ literæ Regiæ, hvor Prindsen begjær, at Universitets Tjenere maa hjælpe at age de fremmede ind og ud af Landet alene i denne tilstaaendes Kronings Tid. Det er ikke at skulle regnes for en Pligt, vores Privilegier til Præjudicium, men for en Villighed. Item fuerunt et hæ formulæ: Vi og slig Besværing ikke længer ville eder anmode end udi denne Tid.

Rector taledede om de Constitutiones, som skal gjøres om Christoffer Valkendorfs Penge. Conclusum: Professores skulle en Dag komme tilstede og gjøre Constitutiones, og siden vil de vide Sigvard Beck et godt Svar paa hans Begjæring.

M. Ivarus beklager, at den vilde Student, Gideon, løber ud paa Gaden med Sten og kan skade Godtfolk. Rector promisit at sende Pedellen til hans Moder, at hun har Opsyn med hannem.

23. Augusti. Rector spør, om efterdi Kapitterne haver faaet confirmeret deres Privilegia, om Universitas ikke skulde holde an og lade Academiæ Privilegia blive confirmeret. Conclusum: Rector skal herom raadføre sig med Cancellarium.

Quæsitum adhuc de sumptibus faciendis ad comœdias. Conclusum, de eo etiam consulendus Cancellarius, at dersom han tænker, vi skal ikke komme for, da skal ikke Universitas forgjæves gjøre sumptus.

2. Septembris. Jens Aalborgs Hustru, Marine, og Mester Thomases Pige klager paa M. Niels Hammer for Tyskøl; Marine 12 Dlr. 12 Sk., af hvilke hannem er i rede Penge forstrakt 28 Mk. Og M. Thomases Pige 9 Daler 1 Mk. 4 Sk. M. Nicolaus forpligter sig at bie tilstede og med det første udføre Sagen med sine Formyndere. Og begjærede han Dag til første Roskilde Marked efter Michelsmesse, hvilket blev hannem bevilget af Marine og af Pigen ogsaa, dog Rector bad hende bønlig den derom.

M. Nicolaus rakte Rectori Haand at blive tilstede, indtil hans Sager faar Ende.

29. Septembris. Kom in Consistorium Hans Pedersøn, Norske Riges Kansler, med en anden Herremand, og var tilstede M. Anders Fos og hans Hustru, desligeste M. Desiderius Fos og M. Jon Mogensen. Ita assurrexit Dn. Episcopus og begyndte sin Tale: at eftersom sig har tildraget Uenighed mellem M. Anderses Datter og M. Jon i deres Ægteskab, og de har foraarsagedes paa begge Sider at trætte med hverandre, da haver Øvrighed befalet, at disse gode Adelsmænd og Professores skal forlige dennem med saadan Vilkaar: 1. At han skal her offentlig afbøde. 2. Han skal gjøre sin Forpligt at afholde sig fra hvis han har ladet sig hertildags befinde imod sin Hustru med Slag. 3. At M. Anders og hans Hustru skal skikke sig imod deres Søn (s: Svigersøn) som en god Fader og Moder. — Da begyndte M. Jon og sagde: Jeg beder eder gjerne Dn. Pater, at hvis Brøde som er funden hos mig af Misforstand, at I for Guds Skyld forlader og tilgiver mig det. Jeg vil næst Guds Hjælp herefter skikke mig som en god Søn i alle Maader. — Desligeste bad han Marine M. Anderses om Venskab; og de begge gav hannem deres Haand og forlod hannem al Brøde. Og lovede de aldrig at ville tænke paa hvis Forseelse der er sket, med Skjel at han lever med deres Barn som en ærlig Mand, agter hende, som han bør at agte sin Dannekvinde, og ikke heller foragter hendes Fader og Moder, som hannem bør. — Ydermere sagde hendes Moder, at Hjærtet var meget forvendt fra hannem, at han derfor med Kjærlighed og Venlighed skulde vinde hendes Hjærte igjen. — Og endelig at M. Jonas skal give sin Forpligt fra sig og lægge den neder, og tænke til at holde, hvis han for Gud og gode Mænd lovet har, saa sandt han ikke vil, Gud og Øvrighed skal straffe hannem, og denne hans Sag skal staa aaben for hannem igjen, og det sidste blive værre end det første.

6. Octobris. Blev læst og corrigeret de Constitutiones

om Christoffers Pendinge. Da blev og gjort en general Form paa de Breve, som Adelen skal give Universitetet paa de Pendinge, som hos dennem udsættes.

Die 12. Octobris var nogen af Professoribus tilstede in Consistorio, hvem Cancellarius det havde befalet, og handlede de D. Anders Krage og M. Iver imellem om den Trætte, de havde anlangendes det Vænge hos D. Anderses Bondegaard i Thommark. Da blev det saa gjort til en Ende, at Sagen skal være forligt, og alting dødt og magtesløst, dog saa at samme Vænge herefter skal regnes og holdes for fælles Skov ligesom de andre Facultetets Skove, efter det Brevs Lydelse derpaa af Professoribus Artium gjort er. — Hæc absente Notario acta sunt et postea de mandato Rectoris ex ipsius relatione hic annotata.

10. Novembris. Blev M. Hans Hemmingsen bevilget af Universitetet 2 Daler.

20. Novembris. D. Anders Krage gav Universitetet tilkjende om Hofmesters Raad, at M. Hans Guldsmids Hus og Gods skulde forbydes at sælges, indtil Kirken blev forvaret. Da opstod Notarius og paa M. Hanses Vegne erbød sig, at dersom Professores vilde annamme de Pendinge i Betaling, som hannem tilstaar paa Slottet for de fremmedes Tæring i Kroningen, da skulde den anden Summa tilfulde betales nu til Jul førstkommendes, hvilket Universitetet samtykte, at D. Anders Krage maatte referere dette til Hofmester.

D. Nicolaus Cragius citari fecerat M. Johannem Erasmi, qui comparuit, et compellavit ipsum amice, at han krævedes af Godtfolk for den Sum, han fik til sin Residens. Og begjærede han at maatte indtegnes, at dette er hans første Æskning. Dog vil Universitas love hannem sin Betaling i Forord, vil han lade sig nøje. Da lovede Professores, at imidlertid kunde blive nogen gode Raad.

8. Decembris. Var i Notarii Fraværelse handlet om en ny Kapellan (til Vor Frue K.), og siden iblandt andet, Desiderius berettede, var og dette, at han sagde, hvorledes

Peder Knudsen kom til hannem i hans Hus og havde disse Ord: Borgmestere og Raad haver sendt mig til eder og begjærer M. Mouritz til Kapellan, de vil nu have hannem. — Item D. Anders Krage procurerede paa Kirkens Vegne, at Kirken besværes med nogen Løn at give til den nederste Kapellan, og vil fordi paa Kirkens Vegne ikke give den ny Kapellan nogen Løn, uden Fundatsen holder hannem dertil. — Desiderius besvær sig i ene at lønne den nederste Kapellan, uden han efter Fundatsen maatte have og Hebræam lectionem. Deinde at Studenterne maatte give hannem Offer efter Fundatsen. — Horum posterius concessum. De M. Mauritio adhuc deliberandum. Interea audiendus D. Thomas, filius M. Joh. Thomæ.

D. Nicolaus Cragius begjær og fik anden Æskning paa M. Hans Rasmussen for den Sten, han havde laant af hannem.

And. Kragius proponit, at M. Hans Aalborg begjær begge Kapellerne og fri Lejersted sin Livstid for 100 Daler. Et hoc deliberandum.

10. Decembris. (D. Anders Krag fungerede som Vice-Rector). De novo sacellano actum est. Universitas haver nogen mærkelige Aarsager, hvorfor det ikke kan annamme eller samtykke M. Mouritz til Kapellan paa denne Gang, og derfor for godt Venskabs Skyld er Universitas begjærendes, at Desiderius venligen saadant med M. Mouritz vil afstaa. Og efterdi her findes en smuk, skikkelig og lærd Person i Universitetet, Thomas M. Hans Thomesens Søn, hvis Fader haver tilforn tjent Menigheden i denne Stad, saa at Universitetet, Ministerium og Sognemænd bør at være hans Børn bevaagen, synes Universitetet, at hannem bør for nogen fremmed dertil at forhjælpes og befordres, forseendes os derfor til M. Desiderium, at han samme Person annammer, tagendes det for et godt Exempel til sine egne Børns Forfremmelse i sin Tid.

Conclusum, at M. Hans Aalborg skal have Kapellet og fri Lejersted inden Døren i samme Kapel og ingen muret

Grav, og selv bruge samme Kapel sin Livstid. Og for alt dette skal han strax give Kirken rede Penge, 100 Dlr.

15. Decembris. D. Anders Krage begjær paa Klokkerens Vegne, 1. at han maatte nyde alt det, som ringes for de Lig, der komme paa den ny Kirkegaard. Id negatum simpliciter. 2. At Kirkeværgen maatte oppebære Penginge for Klokkerne, og sende Seddel til Klokkeren; det lovede D. Anders at gjøre i sin Tid.

D. Nicolaus begjærede og fik tredie Æskning over M. Hans Rasmussen.

29. Decembris. Om det Kammer, som M. Hans Aalborg begjær, blev disputeret, og blev besluttet, at M. Hans bød vel til, og maatte vel undes hannem samme Kammer med Kapellet. Og gjorde Bispnen et Forslag, at Prædikanterne kunde holde deres Konvent der inde, som nu er Sacristiet.

1597.

4. Januarii. En Student havde disputeret, og blev glemt hans Daler forgangen Aar.

Skal disputeres om de Stude, som skiftes mellem Professores og regnes hver for 6 Daler.

7. Januarii. Dn. Episcopus indicavit, at han og D. Anders Krage havde begjæret Hofmesters Raad, om de skulde nævne nogen i Cancellarii Brev¹⁾. Da raadede han fra, at man ingen skulde nævne.

11. Januarii. Conclusum communibus suffragiis, at eftersom D. Anders beraaber sig paa Kansleren, som død er, da Professores intet at befatte sig hermed, førend de faar raadet med Hofmester og denne Kansler, som er summus Conservator Academiæ, og maa fordi opstaa saa længe, [til] han kommer hid til Byen. Rector proposuit, at Hofmester begjærede, at man skulde ordinere Klokkeren en

¹⁾ D. e. gjøre Forslag om nogen theol. Professor i afd. D. Hans Slangers Sted i Brevet til Kansleren om Sagen, jfr. Ny kirkehist. Saml. I, 62.

vis Rente og lade hannem miste Offer og anden Bettelpendinge, han faar. Og dersom Kirken trænger, da maa Sognemændene hjælpe Kirken igjen. Item berettede D. Anders Krage, at Hofmester vilde se, hvad Lig der har været, siden Constitutiones blev gjort. Da kom Bud efter Jens Klokke, som kom og gjorde rede Regnskab for samme Lig.

12. Januarii. D. Andreas Kragius leverede fra sig 10 Pergaments Breve udi en Æske, lydende paa S. Margrete Alter.

Constitutiones de anno gratiæ examinatæ et approbatæ sunt.

15. Januarii. Rursus examinatæ sunt constitutiones de anno gratiæ.

19. Januarii. Finaliter confirmatæ sunt veterum constitutionum explicationes, et conclusum, at de skal udskrives manu Notarii i en sønderlig Bog og indlægges in Consistorio, saa at ingen maa have deraf nogen Copi. Og fordi samme Constitutiones funderes paa den Ed, som Professores ordinarii sværge, jussus est Notarius idem juramentum præstare, quod et factum est.

Conclusum omnium Professorum suffragio, at Niels Pedersen Qvæstor skal have herefter en vis Besoldning i Penge, og ikke besvære Universitetet med nogen Rejser at bekoste eller nogen anden Ting, foruden hvad for Breve og Domme gives, og føre siden alt andet til rigtigt Regnskab. Item at han forpligter sig og sine Arvinger alle Artikler i hans Forpligt at holde, eller med hans Tjeneste at afsættes.

26. Januarii. Niels Hammers Creditorer, Villum Skotte, Marine Jens Aalborgs og M. Thomases Pige, klager endnu paa M. Niels; de fik den samme Beskeden [som] sidste Gang, at dersom de ikke stilles tilfreds, skal han sættes i Fængsel.

De Constitutiones om Christoffer Valkendorfs Pendinge blev Notario befalet at skrive ud paa Papir af Notarii Bog med det første.

7. Februarii. Advocatus est Præpositus, et Vicerector (D. And. Krage) proposuit, at de vilde nu samtlig med Præposito deliberere om en Kapellan efter Thomas Hansøns Død. Præpositus mente, at det Kald, Niels Vognsøn fik, er engang infirmeret: han havde ondt at gjøre, Borgmestere og Raad har forbøden hannem, at han ikke skulde annamme og samtykke Niels; ellers, naar han kommer paa Prædikestolen, saa vil de gaa af Kirken. Item siger Præpositus, han ikke har samtykt Niels nisi cum conditione, om Borgmestere ville have hannem. Hanc conditionem judicarunt Professores absurdam. Professores mente, Borgmestere og Raad har intet dermed at gjøre, hvilket og Hofmester nu kan forstaa, og siger udtrykkelig. — Tandem: Præpositus er tilfreds, hvem de kalder, naar han ikke faar Niels Vognsøn til Medtjener. Eller de maa kalde, hvilken de vil, han kan ingen samtykke mod Borgmestere og Raad. Noch begjærede Præpositus, at han tilforn maatte tale med Borgmestere og Raad, ut saltem avertat ipsorum odium. Postremo begjærede Præpositus, at alting herom maa bestaa til Onsdag. — Episcopus mente, det kunde vel staa. Nic. Cragius for sin Person kan intet se, hvorfor det skal opsættes, men mente, det var ikkun Praktiker. And. Christianus mente, at skulde Borgmestere og Raad tilspørges, da blev Universitetets Ret forkrænket. Og er Professores tilfreds, at han siger til Borgmestere og Raad, at Professores har endelig samtykt Niels Vognsøn, han kunde ikke være dennem imod. Og lovede Desiderius at ville hos Borgmestere og Raad heller være Niels med end imod. — Conclusum ergo: Desiderius hora nona cras skal erklære sig og give Universitetet et endeligt Svar og sige Borgmestere, han lyder ingen deres Forbud, uden de stevner Universitetet.

8. Februarii. M. Desiderius comparuit, eftersom igaar var lovet og tilsagt, at han sig endelig skulde erklære, og sagde han sig at have talet med begge Borgmestrene, Oluf Mortensøn og Oluf Matsøn; da siger de, at de aldrig vil

samtykke Niels Vognsøn, og at de vidste vel Hofmesters Vilje, han vilde ingen trænge dem paa. Og 3tio vilde de endelig tage en Stevning over Professorens, og det kanske inden 9 slaar. Og sagde Desiderius, at Bispen maa vel ordinere Niels Vognsøn; men han vil hverken være med eller imod. Da blev Desiderius afvist, og bad han, at Professorens ikke tog hannem til Mistycke, de kunde vel selv tænke, at han ikke kunde herudinden gjøre Borgmestere og Raad imod. *Habita inter Professores diligenti deliberatione, ablegati sunt ad Episcopum D. Nic. Cragius et D. Andreas Christianus, qui nomine Universitatis peterent ab ipso, ut ordinaret Nicolaum eller erklære sig, hvorfor han ikke ansaa hans Kald at være lovligt. Hi duo reversi retulerunt ad Senatum, Episcopum respondisse, at han gjerne vilde ordinere hannem, og saa Professorum Kald an for lovligt nok; men han kunde ikke saa snart ordinere hannem, og vilde fordi være undskyldt hos Universitetet for de Aarsager, som han havde sagt til dennem, saa de veed, han har Aarsag nok dertil. — Postea conclusum, at der skal skrives til Kapitlet paa Dansk, at de vil tilholde M. Povl at give Niels Vognsøn sit Testimonium paa Kapitel, og siden skriftlig erklære sig om, hvad Vidnesbyrd han giver hannem.*

14. Februarii. D. And. Krage maa sælge den Tavle i Kirken, dog Snedkere og Malere skal den først vurdere.

16. Februarii. Affuerunt ex Senatu urbis Consules Olavus Matthiæ f., Petrus Munckius et Nicolaus Johannis Scriba, Senator. — Blev samtykt, at et Skab i Sacristiet maatte sælges Borgmester Oluf Madsøn efter Vurdering, efterdi Kirken ikke har det behov. — Episcopus refererede, at han havde ladet Hofmester se M. Povls Brev om Niels Vognsøn, og da svarede han: de har gjort ilde, hannem har løjet paa. Saa han syntes at skulle være tilfreds med Nielsens Kald. (Jfr. Danske Mag. 4 R. II, 114—16. 211 Not. 3).

Blev nogle gamle pergamen Kirkens Bøger af Valentin Bogbinder vurderede her oppe in Consistorio.

5. Martii. Episcopus indicavit: Præsterne klager paa, Universitetets Tjenere ere ugudelige Kroppe. En har ikke været til Guds Bord i 16 Aar. Conclusum: Man skal skrive Præsten til, han sætter hannem i Band.

Kom for en Kvinde, Anne Jørgensdatter, klagede paa en Student, Oluf Christensen, som har bedraget hende og givet hende sit Ægtebrev. Conclusum: De skal se til, at de inden en Maaned kan forliges; hvis ikke komme de igjen.

9. Aprilis. Rector indicavit, at D. Gellius haver sig at beklage for den Tiende. Svarede D. Nicolaus, at naar de Constitutiones, som sidst gjort blev, bliver underskrevet, skal han fornøje hannem.

En fattig Musico, Johanni Misogeorgio, blev bevilget Almisse 2 Daler.

22. Maji. Instituta est deliberatio de M. Johanne Stephanio. Lectæ ipsius literæ, quibus suam operam academici obtulit. Vocatus est M. Johannes, cui comparenti indicavit Rector, Senatum Academicum nolle resistere voluntati Cancellarii, atque ita ipsi injunctum est, ut die proximo lectionem inchoaret.

M. Joh. Resenius dixit, se de consilio et voluntate Cancellarii promississe, se lecturum diebus extraordinariis Artem et illos libros Organi, qui adhuc restant.

Anno Dn. 1597, XXVI Maji, Rector Academiæ designatus est D. Andreas Lemvicus.

4. Junii. Approbatæ et subscriptæ constitutiones de annis gratiæ.

M. Johannes Stephanus vocatus consvetus Professor juramentum præstitit et constitutionibus una subscripsit.

18. Junii. Rector proposuit: Gunde Gjød er kommen igjen og begjær sit Testimonium. Conclusum: Han skal være her et halvt Aar eller noget, et si interea probaverit professoribus suam modestiam et diligentiam, saa kan han faa Testimonium derefter.

24. Septembris. Mads Vingaard vil klage Henrich Waldkirch for Hofmester, at han holder Trykkeri; begjær fordi Bistand af Professoribus. Resp.: Professores kan der intet gjøre til.

1598.

Februarius ¹⁾. Conclusum, at alle Acta og Breve anlangende Universitetet skal indlægges in Consistorium.

Rector admonuit Professores sui officii de disputando. Respondit M. Ivarus, at han bliver færdig til Paaske.

Henrich Waldkirch blev indkaldet, og talte Professores med hannem om den hebraiske Stil. Professores vil fly hannem en vis Beskeden om Pendinge at forlægge. Midler skal Henrich skrive til Vittenberg, om den er at bekomme, og hvad et Centner koster. Derpaa skal han fly Beskeden om en Maaned.

4. Martii, ægrotante adhuc Notario. Conclusum ita mandante Cancellario, ut L. Scavenius, dum abest Nic. Cragius, ipsius vicem legendo sustineat.

Universitas købte af D. Anders Krage 2 Globos og 2 Messing Quadranter for 100 Dlr., hvilke Pendinge blev bevilget, at D. Anders skal tage af Naadens-Aar efter Peder Jakobsen.

20. Aprilis. M. Dn. Cancellarius begjær af Universitetet til sin Gaard tvende Fag med et Stykke af Haven, saa vidt samme Fag strækker sig, af det gamle Hus, som D. Jørgen Dybvad nu udi bor. Og til Vederlag vil han paa egen Bekostning, Universitetet til bedste, lade af ny opbygge samme gamle Hus, som findes paa Steden. Hvilket Professores, som tilstede vare, samtykte og underskrev en Seddel derpaa, som blev omsendt til de andre Professores, at de det og samtykte.

5. Maji. Dn. Episcopus indicavit, sibi in mandatis

¹⁾ Paa Grund af Notarens Sygdom førtes Protokollen af en anden, som næsten intet har antegnet.

esse a Magnif. Dn. Cancellario, præsentē Magistro Palatii, ut Academia pro suo jure cogitaret mature de aliquo sufficiendo in locum M. Desiderii. Illum enim non posse diutius fungi hoc officio, eo quod sine fructu doceat. Nominavit ipse Cancellarius quendam M. Christiernum, quem in Academia Vitebergensi alit Capitulum Roschildense. Se tamen non præscribere Universitati, quid hic faciat, sed liberum Professoribus fore juxta foundationem vocare, quem voluerint et intellexerint esse idoneum. Deinde voluit certum Stipendium constitui singulis huius Ecclesiæ ministris. 3tio de præpositura placuit Cancellario, ut illa adhæreret huic pastوراتui ob honorem Academiæ.

Conclusum: Quandoquidem Cancellarius nominavit hunc M. Christiernum, Dn. Professores in Capitulo Roschildensi diligenter inquirere de rebus et constitutionibus huius M. Christierni, et post maturam deliberationem aliquid referre ad Cancellarium.

23. Junii. D. Andreas Kragius significavit, sibi ab Aurifabro missum librum rationum Decani cum clavibus. Consensum, at han skulde være Decanus. Item a promotione Baccalaureorum abstinendum paa nogen faa Aars Tid. Neque enim Cancellarium videri magnopere illam probare, et alias multa accedere incommoda, propter quæ videatur omittenda.

Reginæ Sophiæ literæ scriptæ ad Rectorem et Professores lectæ sunt, quibus intercedebat pro Johanne Egennow Hatherslebiensi, ut ad mensam Regiam mox admitteretur. — Vocato in Consistorium Johanni responsum est, at Dronningens Brev vilde de underdanigst efterkomme med det første, og naar der blev noget ledigt, skulde han strax indkomme.

29. Junii. Jakob Klokke til S. Nicolai havde ladet stevne M. Herman Lipper, og lod læse en skriftlig Beretning, og klager paa den Spot, hannem vederfores i hans Hus, idet hans Pige blev lokket, som gik med hans Nøgle (etc.).

5. Junii. M. Herman Lipper har lovet at give Universitetet til Paaske for hans Forseelse 15 Daler.

8. Julii. M. Ivarus protesterer offentlig, at han ikke længer kan holde taciturnitatem, men nødes at give Godtfolk og Cancellario selv tilkjende, hvad Mangel der kan findes paa Niels Persøns Vegne; og sagde offentlig ud, at det er intet Universitetets Gavn, at Niels Persøn er Foged, baade fordi han ikke kan med Regnskab at gjøre, ikke heller gaa i Rette til Tinge og forsvare Bønderne, som det sig bør.

1. Septembris. Blev læst et Brev fra Franekers Academi om nogen Gjæld, som Studenterne har ladet efter dennem.

5. Octobris. Rector gav tilkjende, at Walkendorpii Fundats formelder, aarligen skal kjøbes Bøger for 5 Daler; er nu 3 Aar. Blev fordi besluttet at skulle kjøbes Bøger for 15 Daler, og gjøres klart Register derpaa. D. Anders Krag byder sig til at sælge Thesaurum lingvæ Græcæ et lingvæ Latinæ.

Conclusum, at man skal give Kansler tilkjende, at den fattige Student, som haver mist sin Kappe, ikke kan ske Ret hos Marskalen.

11. Octobris. Blev talet om M. Desiderio, hvorledes man kunde have hannem forskaanet med Kirketjenesten. Da blev først besluttet, at han skulde kaldes op in consistorium, saa vil Professores raadføre hannem til det bedste. Vocatus Desiderius comparuit. Et Dn. Rector dixit ipsi, at eftersom Cancellarius paa Kongens Vegne Resp. Han takker Gud og Kgl. Maj. Han bekjender, at han ikke gider haft stort Arbejde, vilde fordi have sin naadige Herre og Konning og kristen Øvrighed [ombedet], de vilde aflægge hannem, at han ikke skulde gaa og betle paa sin Alderdom. Professores erbød sig at hjælpe hannem til gode hos Øvrigheden, naar han selv conciperede en Supplicats. Ydermere gav Bispen tilkjende, han fik Befaling paa af Hofmester og Kansler paa Kongens Vegne i Fredags, han skulde herefter entholde sig fra Tjenesten, de vilde have

hannem betakket og forskaanet. 'Hvorefter han kan vide sig at rette. De vil imidlertid se sig om en anden i hans Sted.

17. Octobris. Deliberatum est de electione novi Pastoris, et negotium jussu Cancellarii maturandum, nec ipsum velle quicquam in ea re præscribere. Episcopus proposuit de M. Christiano e studiis eam maxime ob causam vocato, in cujus causam dixit se inclinare. Dybvadius eundem vehementer commendavit, M. Nic. Paschasium ex parte. N. Cragius commendavit M. Nicolaum Vandalum Episcopus censuit, M. Christianum, qui ab omnibus non est auditus, vocandum, ut concionaretur die Solis. Probavit consilium Dybvadius, ut et D. Theophilus. Nic. Cragius censuit, audiendos plures, M. Christianum et M. Vandalum, ut, qui optimus esset, eligeretur; impetrandum a Cancellario, ut negotium tantisper differretur. D. And. Christiani M. Laurentium Academiæ commendavit, qui jam diu servivisset, item M. Christianum, sed præferendum M. Laurentium. A. Kragius judicabat, audiendum M. Christianum, qui sibi plane ignotus esset. Ita et M. Joh. Aurifaber. M. Ivarus: M. Laurentii quidem habendam rationem, sed forte ipse recuset; nam antea quoque recusavit. Sed tribuit suffragium absolute M. Christiano. Rector existimavit, audiendum M. Christianum. Ejus dona sibi talia videri, ut meliora fieri posse videantur. — Lecta ex fundatione de emeritis Pastoribus.

23. Octobris. Affuerunt duo consules, Olaus Martini et Olaus Matthiæ, et duo senatores, Johannes Skyt et Nicolaus Johannis Scriba. — Blev handlet om en ny Sognepræst, og gav Professores M. Christierno Johannis alle deres Suffragia. Senatus civitatis, som her er Sognemænd, mener, at de bør raadføre dennem med de andre Danne-mænd i Raadet, om Kaldet skal være lovligt. Ellers nøjes de vel med Personen.

Bispen giver tilkjende, at Sigvard Grubbe haver skrevet hannem til om en Person, som Kongen haver befaleet at skulle undes Kost i Kommunitetet.

28. Octobris. Episcopus indicavit Cancellario de M. Christierno Johannis, quid responderint consules et senatores hujus parœciæ. Ita deliberaruut, quid deinceps faciendum. Conclusum: Der skal skikkes Bud til Borgmester Oluf Mortensen i denne Mening, at Professores er tilfreds at fare fort i deres Forsæt med M. Christen at give skriftlig Kald; lader derfor for godt Naboskabs og Venskabs Skyld tilspørge Borgmester og Raad her i Sognet, om de har noget ydermere her imod at sige. 2. Om de vilde erklære dennem, hvorledes dem syntes godt at skulle herefter handles med Lønnen, at man det og i hans Kaldsbrev kunde indføre. — Dette holdt Notarius Oluf Mortensen for. Da svarede han, at paa Mandag førstkommende skulde Rector og Universitas faa en endelig Beskeden.

D. Anders byder 6 Bøger Thesaurum Henrici Stephani fal til Christoffers Liberi for 20 Daler. Rector vil spørge M. Hans Aalborg, hvad de kan koste, og midler skal ses, om der er nogen Defect.

30. Octobris. Dn. Rector indicavit, Borgmester og Raad haver ladet Rectori vide, at dersom han maa kaldes i Koret og der efter Ordinansen maa være delagtig i Kaldet, er de tilfreds, det gaar for sig. Men tykkes Professores, de har noget andet at staa paa, at de vil give hannem Kald alene, saa veed de intet at forsikre hannem om nogen Løn, uden Kaldet maa gaa, som før er sagt. De vil vel ramme belejlig Tid at tale herpaa efter Ordinansen imod Fundatsen. Deliberatum, quid porro faciendum. — Suffragia. Episcopus: Efter slig Lejlighed er det bedst, en eller to gaar til Cancellarium og refererer hannem, hvad Borgmester har svaret, og ydermere begjærer gode Raad. Idem sensit Dibvadius. Resenius mener, at man skal give Cancellario først tilkjende, hvad Universitas hidtil har gjort med dette Kald, og bede hannem derhos, at han vilde holde over Universitetets Privilegier og dets Jus. — Ea fuit sententia N. Theophili et Lemvici. Nic. Cragius var i den samme Mening, men ydermere saa for godt an, at Kgl. Majestæt

vilde fly dennem en Forklaring paa dette Jure patronatus, at man herefter kunde forekomme videre Irring. Og dette altsammens, om Cancellarius tykte, Behov gjordes. And. Kragius: at eftersom Professores skal have Skyld, om det ikke gaar rigtig til i Kirken efter Ordinansen, saa kommer det og billig til Professorerne at skikké alting med Kaldet. M. Joh. Aurifaber judicat, necessarium esse, ut consulatur Cancellarius. M. Ivarus mener, at man allerede har gjort imod Borgmester og Raad mere, end de pligtig var; men synes, at man nu strax giver M. Christen sit Kaldsbrev, og sætter derudi, at hvad hans Løn er anlangendes, forser vi os til de christne Tilhørere, at de lønner deres Sogneherre, som det sig bør. Stephanius censet, consulendum Cancellarium, et præterea rogandum, ut tueatur Jus Academiæ. In eadem sententia fuit Rector. — Ita conclusum, ut Rector cum Resenio et Nic. Theophilo accedant Cancellarium.

Blev læst M. Mogenses Brev om Studiiskat [af Skaane], at han vil give 300 Daler, om han maa dertil betros. Ellers maa de skikke dertil en anden.

D. And. Krage erbyder sig at fly Universitati Stictens den røde Bog hos Axel Gyldenstjerne, om Professores vil staa en Karls Tæring derefter. Det blev taget i videre Beraad.

Blev handlet om den Student, som blev slagen ihjel og slæbt hen paa Torvet; og var tilstede hans Sødskendebarn, Christen ved Navn; hannem raadede Professores, at han skulde gaa idag inden Tinge og klage paa, at hans Slægt er tagen afdage uden Skyld og Brøde, om der ikke bør at tages 16 Mænd derpaa.

4. Novembris. Rector spurgte D. Niels Krage ud, om han var tilsinds at staa ved den Seddel, han havde fremsendt nogen Tid tilforn, da Fabian havde stevnet hannem, og om han vilde, den skulde, som han begjærede, refereres in Acta? Da svarede han simpliciter Ja. Og Aarsag dertil vilde han vel forklare, naar Behov gjordes.

Item berettede Rector, at Cancellarius haver sagt, at Kongen inden Søndag vil erklære sig om det Jure patronatus, naar han faar Fundatsen at se.

11. Novembris. Indicavit Episcopus, at Hofmester havde sit Bud hos hannem iaftes, og lod hannem sige, at dersom Kansler ikke kom hjem inden 2 Dage, maatte den Sag med Niels Jensen opstaa en Tidlang.

13. Novembris. (Beretning om »Parlament« mellem Studenten Christen Christensen, der var Skriver for Smedesvendene, og en kgl. »Enspænder«. Studenten havde skjældt Hofkarlen for »Las Kiltekniv«, og denne havde kaldt Studenten »Per Cauda«. Hofmarskalen, Henning Gjøe, mødte og klagede blandt andet ogsaa over en anden Student ved Navn Jørgen [Gha], som havde »ladet sig gjøre en Øxe og gaar paa Gaden og søger Parlament«. Jørgen sagde derimod, »at han laante en Øxe af M. Peder Iversen at gjøre en Sengehest med, saa gik han ind til en anden Student og vilde laane Grammaticam Græcam, da kom en af Marskalens Folk og skjældte hannem«. Han svor paa, at han ikke selv ejede nogen Øxe, han vidste heller ikke nogen Student, der havde en saadan, uden Peder Nielsen).

Bispen indicavit, at Cancellarius haver skrevet ham til, at han ikke havde endnu faaet nogen Beskeden, andet end Kongen vil høre Rector og Borgmester og Raad sammen om denne Højhed til Vor Frue Kirke: at Bispen fordi alting lod opstaa med at ordinere nogen.

14. Novembris. Refererede Dn. Rector, at han havde været hos Kansleren idag; da sagde han, det var Kgl. Mj^e Befaling, at man skal intimere og holde Studenterne af Gaden, naar hun er slagen halvgaaen 7, saa at naar nogen derefter findes, skal han have Skade for Hjemgjæld, om hannem noget vederfares.

Blev talt om Peder Nielsen, at han saa tog Intimatsen ned. Det skal straffes. Og da blev baade Pedellerne indkaldte, som vidnede, at de i Søndag Morges stevnede

hannem for Retten, og han har ikke mødt. Da blev concluderet, at han paany skulde anslages og relegeres i 4 Aar, saa at Pœna bliver duppleret.

Rector proposuit de legibus recitandis, og begjærede, at Professores vilde komme sammen og deliberere om, hvad Leges der skal reciteres, saa vil han med det første lade dennem publice recitere efter Kanslers Befaling.

18. Novembris. M. Frants Skolemester klager, at to Baadsmænd mødte to Studenter udenfor hans Vinduer og løb dennem paa Siden, og der kom de sammen med Sten. Item klagede han paa en Baadsmænd havde i Torsdags 3 slæt, som de skulde gaa i Skolen, slaget to af Skolens Personer og kaldt dem Per Caudam. Item klagede Resenius, at to Baadsmænd havde overfaldet en af hans Studenter. Men han veed ikke, hvem det var.

Ydermere gav han (o: Byfogden) tilkjende, at Enspænderne og Hofsinderne have ført en Student for hans Dør og begjæret, han maatte forvares. Saa er han anholden i Byens Fængsel. Da lovede Fogden at tale med Marskalen, om der er nogen, som klager paa hannem (o: Studenten), saa skal han sættes i Universitetets Fængsel.

Rector refererede, at Kansler havde svaret dennem, at være Kongens Censura, at Rector med Professores skal have Magt at kalde dennem en Sognepræst til deres Kirke, og siden lade Borgmester og Raad det vide, som er der i Sognet.

Notarius blev henvist til Marskalen nomine Universitatis. 1. Om han vidste nogen flere Vidnesbyrd at føre imod Smedenens Skriver Christen Christensen. 2. Om han vilde anklage den Student, som i Nat blev funden paa Gaden og sat i Fængsel. — Da svarede Marskalen, at Byfogden vidste flere Vidnesbyrd og skulde fly dennem tilstede. 2. Svarede han, at han vilde anklage hannem, at han haver saa ringeagtet Kongens Mandat og Befaling.

Notario blev befalet at tale med Borgmester Oluf Mortensen om Sognepræstens Løn, om de Dannemænd

havde betænkt dennem noget, hvor bedst dermed handles kunde, eller og de vilde tage nogen af Sognemændene til sig og møde Professorerne i Kirken, saa vilde de i Venlighed gjøre noget derved.

20. Novembris. Notarius refererede, at Oluf Mortensen havde svaret om Sognepræstens Løn, at Borgmester og Raad vidste ikke at gjøre hannem nogen Løn eller forskaffe hannem den hos Borgerskabet. Men efterdi Professores haver ene den Herlighed at kalde en Person, saa maa de og selv forsyne hannem med Lønnen; hvis dennem hver i sit Sted var anlangendes, da vilde de vel ramme til at lønne hannem, som de vil forsvare og have en god Samvittighed.

Dn. Episcopus referered, at han iaftes havde talt med Kansler, og da haver han raadet, at Professores holder Venskab med Borgmester og Raad, og endnu kalder dennem til sig engang.

Communibus suffragiis blev samtykt, hvorledes M. Christens Kaldsbrev skulde lyde, og blev besluttet efterfølgende Artikler, hvilke M. Christen skal bepligte sig at holde ¹⁾.

Jeg Christen Jennssønn, barnfød i Guldagger i Jutland, kiendis och gjør witterliggt for alle, adt efftersom hederlige och høglerde Mend Rector och Professores y Kiøbenhaffns Vniuersitet aff den rett och rettighed, som for^{ne} Vniuersitetz Fundatz dennem thillholder, haffuer nu alle endrechteligen sambtyckt och kallet mig thill att were en Pastor och Sogneprest thill for^{ne} Vniuersitetz wor Frue Kircke her sammestedt, effter dett breffs Liudellse, de mig derpaa giffuet haffuer: Da haffuer ieg loffuit och thillsagt, och nu med dette mit obne Breff loffuer och thillsiger, adt ieg nest Gudtz hielp skall skicke mig i samme Kalld vdi Lerdom och Leffnit mod mine thillhørere och Sognefolck, som en rettsindig Gudtz ords thiener egner och bør att giøre, effter Kong. Maytt. Ordinantze, baade y Kircken och vden for,

¹⁾ Istedenfor Artiklerne hidsættes M. Christen Jensens fuldstændige Revers, som indeholder de omtalte Artikler.

och kiende Rectorem och Professores for mine kiere Patroner och Fordere, och aldelis rette mig effter disse effter^{ne} Artickler. Først naar noget Capellani vaccerer, schall och will ieg forholle mig emod for^{ne} mine Patroner effter Fundatzens och Ordinantzens Liudellse, adt ieg bekommer den, som med mig samdrehteligen kand Gudtz Ære forfremme och werre mig horig och lydig som sin rette Pastor och Sogneprest, saa wiit som hans Embede belangendis er; dog ieg icke maa tage for mig nogen serdeelis Obligatz aff hannom. Dernest schall ieg och icke formene nogen mine Medthienere adt thiene Sognemendene paa deris Embedtz wegne, naar de dett aff dennom begerendis wordet; men holle mig effter huis forordning nu af hederlig och høylerd Mand Bispen och hederlige Ministerio giort er, eller hereffter gioris kand. Disligeste ochsaa schall ieg thill gode rede giffue den øffuerste Capellan sin seduanlige Løn, och y lige maade belønne den nederste Capellan enthen med Thiende eller Penge, effter Fundatzens Liudellse. Och for dett siste schall ieg lade mig nøye med den Residentz, som M. Desiderius och hans formend her thill haft hafluer, och icke befatte mig med dett nye Hus, som nu vdt thill Kirgaarden paa den westre side wed Prestegaardtz Laage bygt er, men lade therom Vniversitetet Kircken thill gafluen forordinere. Thill ydermere Vidnisbyrd, adt ieg saadant vbredeligen holde schall y alle maade, som forschreffuit staar, hafluer ieg trycktt mit Signet her neden for, och med egen haand vnderschreffuit dette mit obne Breff, som er giffuet i Kiøbenhafn then 20 Novemb. An. 1598.

Christenn Jennssønn

medt egen Haandt.

Orig med paatrykt Segl i Konsist. Arkiv, Pakken Nr. 166. Samme-
steds findes lignende Reverser ¹⁾ udstedte af følgende Sognepræster ved
Vor Frue Kirke: 1. Niels Clausøn Sinningius, født i Helsingør, dat. 30
Maj 1602. 2. Petrus Johannis Schielderop, født i Bergen, dat. 15 Fe-
bruar 1608.

¹⁾ Den eneste Forskjel (foruden Navne og Dateringer) er, at den sidste
Artikkel lyder: „Och for det siste skall ieg lade migh nøye medt
den Residentz, som nu bygd er [och skall fuldferdes med dett
første], och inthitt befatte mig med dett, Capellanerne widt logenn
paa begge sider i brug haflue och besidde, men lade dett aldelis
bliffue, som dett er forordineret och beskicket“. De indklammede
Ord findes kun i Sinnings men ikke i Schielderups Revers.

Da blev M. Christen Jensen indkaldt og Magnificus Dn. Rector gav hannem tilkjende, at efterdi det Kald til Vor Frue nu vacerede, havde Professores bedet Gud om Naade og efter lang Betænkende samtykt hannem at være Pastor i M. Desiderii Sted, og derfor haver de nu ladet hannem fordre for dennem, at de nu vilde give hannem fuldt og fast Kald, og at de havde forfattet nogle Artikler, som han skulde indgaa og samtykke, alene for adskillig Irring og Uenighed at forekomme. — Saa blev da først af Notario læst hans Kaldsbrev, til hvilket for^{ne} M. Christen intet svarede. Og strax derpaa læste Notarius for hannem efter Rectoris Befaling de forrige antegnede Artikler, som de havde besluttet, at han skulde samtykke. Hvilke Professores særdeles explicerede hannem og sagde, af hvad Aarsag og gode Betænkende de hannem saadant foreholdt. Da svarede han, at han gjerne vilde indgaa og forpligte sig at holde samme Artikler, fordi han vidste vel, at hvad de gode Herrer gjorde derudi, agtøde de vel Guds Ære og den kristne Kirkes Forfremmelse, saavelsom hans Gavn og Bedste, saa at han gjerne vilde lempe sig efter deres Vilje og fortro sig dennem til det bedste som sine gode Præceptores i alle Maader. Et postremo oratiuncula brevisima obtulit singulis suam operam, studia, officia et obsequia die et nocte etc. Atque ita, postquam omnia fausta et felicia ipsi fuissent precati singuli, M. Christianus discessit.

(Peder Frandsen gjorde Krav paa Andel i Naadens-aaret efter sin forlængst afdøde Broder D. Hans Frandsen).

21. Novembris. Rector refererede, at han med Bispen havde talt med Kansler og sagt hannem Borgmester og Raads Svar: at de ikke kunne have mødt dennem igaar. Da bad Cancellarius, at man endda for Venskabs Skyld skulde tale ydermere med Borgmester og Raad. Saa sendte Rector M. Hans Rasmussen til Oluf Mortensen, om han vilde nævne en Tid og Sted, hvor man kunde samles. Da svarede han, at de var imorgen ogsaa uledig, saa de ikke da kunde komme sammen. Deliberarunt ergo Professores,

quid deinceps faciendum. Ydermere refererede Rector, at Kansler havde raadet, at Professores taler med Hofmester, efterdi han raader for Byen, at han vil lægge en Haand paa med og forhjælpe, at Borgmester og Raad vilde hjælpe den fattige Mand til sin Løn, og raade dennem, at de holdt Venskab med Universitetet. Da blev concluderet, at D. Claus og D. Anders Krage skal gaa til Hofmesteren derom. Item refererede de, at den Student, som sidder, havde de og talt om for Kansler; da var han meget fortørnet og sagde: Studenterne skjøtte intet om Rector eller de andre deres Professores. At man endelig skulde straffe dennem.

Eodem die fuerunt congregati (7) ex Professoribus in ædibus Rectoris. Gav Bispen for, at man ikke kunde for Øvrigheden forsvare den første Artikkel i M. Christens Reversal¹⁾; og fordi besværede sig i at ordinere hannem om anden Dag, førend den blev mitigeret. — Da efter lang Disputats af somme, som mente ilde at staa, dersom de gik fra det, de tilforn idag havde endrægteligen besluttet, blev den samme Artikkel saa immuteret, som efter følger:

»Naar noget Kapellani vacerer, skal og vil jeg forholde mig imod mine Patroner efter Fundatsens og Ordinansens Lydelse, at jeg bekommer den, som med mig samdrægteligen kan Guds Ære forfremme« etc. (ut supra).

25. Novembris. M. Christen Jensen begjærer, at forsynes i Vinter med en Bolig. Resp. And. Kragius, at han haver sendt et Bud til de unge Paslicker om deres Gaard at leje til hannem udi Vinter.

Item M. Desiderius begjær noget til Husleje af Universitetet. Der kunde præsentes Professores intet svare til.

Fabian havde atter ladet stevne D. Nicolaum. Rector havde Bud efter hannem med Pedellen; da svarede han, at han veed aldrig, naar Hofmesters Bud kommer til hannem,

¹⁾ Oprindelig lød Artiklen nemlig: Naar noget Kapellani vacerer, skal jeg ikke have Magt at kalde mig nogen Kapellan, men annamme en af Universitetet, som med mig samdrægteligen kan Guds Ære forfremme (osv. som ovenfor).

at han skal stige i Vognen og drage udenlands i Rigens Bestilling, saa han derfor ikke kan møde paa denne Gang. Da begjærede Fabian, som var tilstede med de to han mente at være D. Nielses Børn, at der maatte skrives paa hans Forsæt, hvilket allerede sket var; og ydermere begjærede han en Kopi af D. Nielses Svar, hvilket hannem blev nægtet. Da lod han sig nøje, at det opstod, indtil han kom hjem igjen.

Peder Frandsen havde indlagt en dansk Bog, Explication over den Psalme *Ecce quam bonum: om Hr. Peder i Tygelse* maatte faa den trykt.

9. Decembris. Blev besluttet, at D. Anders Krage skulde have 20 Dlr. for *Thesauro lingvæ Græcæ et Latinæ*, de 15 Daler at betale strax, og de 5 at bie med til de første, der forfalder af Christoffers Rentepenge, og de Bøger skal kjøbes til *Bibliothecam Valchendorphianam* efter Fundatsen.

16. Decembris. En *Haderslebiensis* begjærte *Testimonium Universitatis*; det er 3 Aar siden han fik M. Ivari *Testimonium privatum*, og siden haver han andre gode *Testimonia*: D. Jørgen Skomager, M. Hans Knudsøn, D. Iverti (?) Møller giver hannem alle godt Skyld (sic). *Conclusum*: Han skal have *Testimonium*, hvilket skal referere sig paa de andre *Testimonia*, han haver.

28. Decembris. Blev bevilget, Hr. Oluf i Gladsaxe skal have et *Testimonium Universitatis*, og ikkun referere sig paa *Matricula* og *Saceridis Scedula*.

Hans Skrøder skal have i Foræring for hans Almanak 12 Daler.

1599.

3. Januarii. Jens, en Pebersvend i Assindløse, vilde stede Las Pilegaards Gaard. Universitas begjærede et Par Stude. Det besværede han sig udi, fordi Marken var saa meget øde. Siden begjærede de een Stud, det vilde han ikke heller vedtage. Saa blev han afvist, at det maatte opstaa, til Professores kom selv derud.

11. Januarii. *Conclusum communi Professorum suffragio*, at Jørgen Gha efter Kanslers Raad skal relegeres ad triennium. Solus D. Resenius mente, hannem skete for kort, efterdi Albert gav hannem Aarsag, og syntes hannem bedst, at Cancellarius undervistes paany herom. M. Ivarus mente, at der skulde staa i Intimationen, at han skal være af Byen. D. And. Christianus samtykte med M. Iver, et addebat, at i hans Rectorat blev og nogen relegeret, og derhos forvist Byen. Resenius et N. Theophilus var derimod. *Suffragia*: Dibvadius mente, at dersom han er i Byen, saa kan han ikke andet end være iblandt Studenterne, og saa er han in cœtu scholastico. Resenius mener det samme (?), og tykkes, at Professores forgriber sig, om de lukker hannem af Byen. N. Theophilus idem sentit cum Resenio. Lemvicius mener, at han og skal forvises Byen, ligesom brugeligt er i andre Academiis. And. Christianus mener, at det synes ex Fundatione, at det er vis relegationis, ut ab urbe absit. A. Kragius idem sentit cum Lemvico. M. Ivarus et Stephanius item Rector idem judicant cum And. Christiano.

Rector begjær at være undskyldt, efterdi der staar i Fundatsen, at Qvæstor skal være pligtig at gjøre Conservatoribus Regnskab. — Item Rector indicavit, at Universitas graveres i mange Maade, fordi Fundatsen lyder, at Theologi paa Universitetets Vegne qvitterer Oeconomum. — Item at der er laant Penge til Communitetet, og Universitas skal svare dertil. — Professores svarede, at Rector for ingen Del kunde være forskaanet i saa Maade. Thi haver Rector Magt at tage hannem til Oeconomum, saa bør han og at høre Regnskab. — Rector protesterer: at han saadant proponerer aleneste, ut possit liberari Universitas ab omnibus, quibus gravatur propter Communitatem. Item quæsivit, om, dersom Rector skal forskaanes med Regnskab paa Communitets Vegne, han ikke da og maa være forskaanet med andet Regnskab, efterdi han ikke tilholdes af Fundatsen.

D. And. Kragius begjær, at Rector vilde spørge Cancellarium, om her i Aar skal ske nogen Promotion; eller om det maatte ske med Rectoris Vilje, om han selv spurgte hannem ad.

24. Januarii. Mads Vingaard begjærer tillaans 50 Daler og lover at ville forskaffe Matrices til Hebraiske Typos. Resp.: Privilegia lyder om en Typographo, som er selv vederhæftig; og ingen hebraisk Stil ved hannem at bestilles; ej heller Universitetet at have nogen Penge at laane.

De Græcæ lectionis professione aliquid constituendum, qui loco D. N. Cragii doceat, et nominatum M. Laurentium. D. Niels hannem at betale eller og Universitetet, om han sig herudi besværer.

6. Februarii. Blev M. Hans Hemmingsen bevilget, at Niels Persen skal lade købe hannem 4 Bondelæs Ved og lade føre hannem for hans Dør.

24. Februarii. Bekjendte de to Studenter, at Peder Nielsen gjorde ingen Parlament og slog ingen. — Conclusum: Studiosi skal klage paa Bysvendene, at de udi ulovlig Tid har fængslet dennem, og det skal gives deres Forældre tilkjende, at de klager paa Bysvendene, i den Mening, at haver Studenterne intet gjort, da er de for Uret sat: har de og Skyld, da er det og Uret, at de er udladt, før Vagten var sat, og er ikke ledt til Rectorem. Studiosi rakte Rectori Haand at bie imidlertid tilstede sub pœna relegationis.

Mads Vingaard blev opkaldet og tiltalt af Universitetet for den Kjærlings-Vise, han har trykt, Gud til Bespottelse og ærlige Kvinder til Eftertale, og det hellige Ægteskab til Foragt, og det imod hans Ed, han har gjort in Consistorio, at han intet skulde trykke, uden Professorerne det havde set. — Bekjender Mads, at han havde bekommet Visen af en Hofskriver. Mads begjær Naade og lover, det skal aldrig ske tiere, og gav for, Visen havde været trykt paa Tydsk tilforn, hvilket blev benægtet, at den tydske ikke

hermed kom overens. Mads blev forelagt at hente herop alle de Exemplarer, han har igjen.

Mads Vingaard kom igjen og bar frem ved hans Ed de Exemplaria, han havde beholden af Visen.

Baltzer Feldbereder klager, at hannem sker for kort, idet han giver for stor Jordskyld af det Hus i Vimmelskiftet, som han kjøbte af D. Anders Krage. Conclusum: Han skal beskikke hans Naboer, om de har nogen Adkom paa den Jord, som er kommen fra hans Gaard. Vil de ikke da gjøre hannem nogen Beskeden paa det, skal han besøge Professores igjen.

28. Februarii. Proponeret, om Mads Vingaard maatte trykke den Fisk, som siges at skulle være tagen med en underlig Skabning. Resp.: Om han kan bevise, det er vist, ellers ikke. Item om Alexandri Magni Epistola. Permissum, si nihil insit contra bonos mores.

10. Martii. At indføre udi Constitutiones Walchen-dorpianas, at ingen maa holde Skole udi sit Kammer. Item Haven at byttes i 8 Parter og holdes vedlige. Item at holde Gaden ren. — Niels Kotte at udvises af Kammeret, efterdi han haver været borte siden St. Michaelis.

Rector gav for: Studiosi, som er borte af Universitetet nogen samfulde Aar, 2, 3 eller 4, item flere, om dennem maa gives Testimonia.

31. Martii. Om Mads Vingaard conclusum, at den Schriftgiesser skal tage af Madses Husleje sin Betaling, og siden Mads at sættes af Universitetets Tjeneste.

4. Aprilis. D. Anders Christensen indicavit, han havde 100 Daler, vidste ikke, om Cort Norbagge skulde have dennem eller en anden. Rector respondit, at være Cancellarii Raad, at man ikke skulde haste formeget dermed. Conclusum: Efterdi det engang er samtykt og holden siden, har Professores nu samtlig paany besluttet, at ingen maa have Kongens Pendinge længere end 5 Aar, uden det bliver hannem ydermere bevilget paa et Aar eller noget efter Lejligheden. — Om Facultetet, som de skulle obligeres

til at studere i, begjærede Resenius, at en anden saavel som han (3: Cort) maatte give sin Obligats fra sig, førend han bliver delagtig i dette Beneficio. Conclusum: der skal conciperes en general formula hujus obligationis.

7. Aprilis. M. Christen, Pastor, begjær Raad af Universitetet om hans Løn. Resp.: Han skal med Borgmester og Raads Vilje tilbede selv 2 Borgere at samle hans Løn; dog lovede Episcopus Dominica Quasimodogeniti først paa Prædikestolen at adhortere populum ad gratitudinem erga ipsum declarandam.

14. Aprilis. Blev talet om Christoffer Valkendorfs Studenter, og blev anset for godt, Studenterne selv holder de Utensilia vedlige og Vinduer etc., saa kan Studiosi tage des flittigere vare paa.

25. Aprilis. M. Johanni Craft blev bevilget Rectoris Segl under en Fuldmagt, som han vilde sende ud til at lade kræve Arv efter hans Forældre.

En Studiosus blev anklaget af D. Anders Krage efter Hofmesters Begjæring, at han havde staaet ved Skoleristen og ladt sit Vand. Studiosus skjød paa Vidnesbyrd, at han var i Kirken og var udrukken. Niels Mikkelsen vandt, at Studenten stod i Stol hos hannem, imens Prædiken var, og kunde intet kjende, at han var drukken. Det samme vandt Jens Jensen og en Student Arild Melckersen. Conclusum: Studenten skal sidde en Time eller to propter . . .

Rector begjær, at Professores vilde tage det i Betænkning om den Inspection, som kgl. Brev holder baade alle Professoribus, Rectori og Decanis til. Dersom noget andet kommer efter, begjær Rector og hans Successores at være undskyldte. Episcopus svarede, at han gjerne kunde lide, at Rector og de andre Professores havde derudi at sige, om de ellers kunde skikke det saa, at alting maatte gaa ligelig til. — Rector indicavit, at der er kommen Klage for hannem, at en Studenter i Communitetet har solgt en anden Mad for rede Penge og ikke holdt sine Ord. Decani har og besøgt Rectorem og begjært, han vilde ikke

gjøre dennem Indpas i deres Statuta, som de indbyrdes haver samtykt. D. Georgius Dibvadius og Resenius be-
raabte dennem paa Fundatsen, hvilken de vil holde sig
efter, indtil Cancellarius explicerer Fundatsen anderledes,
efterdi Consuetudo haver været for dennem, at deres For-
mænd ene haver approberet Studiosos til Kost. Rector
begjær, [naar] der bliver spurgt om, hvor længe det er
siden Examen var, om han da maatte frit skyde paa, at
Theologi tager sig det ene til. Resp.: Det maa han vel
gjøre. Conclusum, at Professores skal gaa ind hver til sin
Skive og se, hvormeget der gaar med, og derefter skal
Oeconomus spise (o: bespise), og hvad som levnes, sendes
i Kjøkkenet. Thi Kongens Fundats lyder paa 100 Studenter
at spise og ingen flere.

Rector indicavit, se brevi depositurum Magistratum, ut
cogitarent de Successore.

28. Aprilis. (Forhandlinger om Spisningen i Communi-
tetet. Oeconomus, D. And. Christensen, havde nemlig be-
gjært Svar paa det Spørgsmaal: hvad der skulde gøres
med Levningerne, der blev tilovers. Resen sagde bl. a.:
»Efterdi Studiosi kan ikke gaa om By, burde de saa vel at
nyde det ad som andre«. D. And. Christensen sagde:
»Skal Regnskabet forbedres, maa Spisningen forringes, at
det kunde spares, som bæres ud til Kjærlingerne«. »Hoc
vitium fatentur omnes corrigendum esse [som det synes at
give Levningerne til Kjærlinger ved Døren], sed modum
non possunt Theologi præscribere Oeconomus«. »Episcopus
rogavit Oeconomum, at han vilde distribuere fideliter Lev-
ningerne uden Døren, og kalde dennem [o: fattige Stu-
denter udenfor Communitetet] ind til Bords«. — Derefter
var der Tale om Examen over dem, som ønskede Optagelse
i Communitetet, hvilken Prøve Theologerne tilholdt sig
alene. Bispem kunde ikke holde Examen nu, da han
skulde paa Visitats, og de andre Theologer »kunde ikke
samtykke nogen Examen, førend Bispem kunde være derhos«.
»D. And. Christensen bød en skriftlig Fortegnelse frem

[vistnok paa saadanne, der attraaede Communitet], hvilken ikke maatte blive læst, fordi Theologi stod op og gik hjem og vilde ikke høre det«).

5. Maji. Jens Skrædder beretter at have 3 Kapper i Pant af 2 Studenter, Simen Madsen og Per Laursen, og en anden, hedder Jens, er ingen Student. Conclusum: Naar her bliver Consistorium igjen, skal han komme og opbyde dennem til 4 Ting. Men den tredie, som ikke er Student, skal forfølges med Byens Ret.

De Procuracione Scanica er talt og nævnet Cantor, D. Gellius og M. Jacobus Svaningius. — Det skal endnu opstaa en Tidlang, midlertid skal Rector slaa det frem for D. Gellius, hvad han trøster sig herudi.

Rector proponerede om Cunrado, at Cancellar har samtykt, at han skal miste Stipendium, og Lauge Christensen skal nyde det efter ham.

19. Maji. Rector gav for, om man skikkede en af Professoribus over, naar der er Synodus at annamme af Provsterne Studiiskat. Conclusum: D. Gellio skal offereres Procuratio Scanica og forordnes hannem en vis Løn for hans Umage, og gjøres en Instruction om alting, som han skal rette sig efter.

M. Ivarus gav tilkjende, at de hebraiske Typi, Henrich Waldkirch har kjøbt, ere ufuldkomne.

26. Maji. Episcopus solemniter in se recepit Rectoratum.

Conclusum: at en ex Professoribus, vir gravis, skal overskikkes til Skaane og in Synodo begjære af Provsterne rigtig Seddel paa Studiiskat.

D. And. Christiani gav for, at Studiosi i Kloster synes endnu at bære Mad ud. Conclusum, at der skal gjøres en Lex om sub pœna privationis mensæ.

M. Hans Hemmingsen blev bevilget 1 Daler.

Conclusum: Rector skal forlægge 15 Dlr. til Distributs. Saa lovede Bispen at fly hannem dennem igjen af M. Herman Lipper efter hans Haandskrifts Lydelse.